IZHAJA VSAKO SOBOTO ZJUTRAJ, POSAMEZNA STEVILKA LIR 15, DIN 5, ZAOSTALE STEVILKE DVOJNO. CELOLETNA NAROCNINA LIR 700. POLLETNA LIR 360. TRIMESECNA LIR 190. UREDNISTVO IN UPRAVA: TRST, ULICA MONTECCHI ST. 6, II. NADST. — TEL. UREDNISTVA 93-073 - 93-806; TEL. UPRAVE 90-247. DOPISI SE DOSTAVLJAJO UREDNISTVU. NEFRANKIRANA PISMA SE NE SPREJEMAJO, ROKOPISI SE NE VRACAJO. - OGLASI: V SIROKOSTI ENEGA STOLPCA ZA VSAK MIL. L. 30. OGLASI SE PLACAJO VNAPREJ. POSTNINA PLACANA V GOTOVINI, SPED. ABB. POST.

DELO

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Slovenski starši!

Vaši otroci spadajo v slovensko šolo. Zavedajte se svoje narodne in demokratične dolžnosti.

Obnovljena izdaja leto II. štev 93. TRST SOBOTA, 30. SEPTEMBRA 1950. Cena 15 lir

JUGOSLOVANSKA KRIZA

Te dni je titofašistična vlada izdala ukrep, s katerim je za 58 odst. zniža obvezno oddajo koruze, prepovedala kakršen koli izvoz koruze v tujino in klanje plemenske živine. Poleg tega pa je odredila, da se za 10 odst. zniža že itak borni obrok kruha potrošnikom, ki imajo srečo, da dobivajo živilske nakaznice.

Odredba se skicuje na težave, ki so nastale zaradi letošnje suše. Navajanje takega vzroka za težko gospodarsko stanje pa se nam zdi samo ugotovitvi zoravnika, ki je kusal dokazati, da ponesrečenec ni umrl zaradi težkih telesnih poškodb, ki mu jih je povzročilo avtomobilsko trčenje, marveč zaradi strahu pred... smrtjo.

Toda titofašisti, ki so mojstri vsem mojstrov v demagogiji in v falsificiranju resnice, ne morejo več zamenjati vzroka s posledicami in prikriti svetovni javnosti krize, ki je zajela vse gospodarske panoge Jugoslavije. Ta nova vznemirljiva vest nam dovolj jasno dokazuje, da je pustolovska in zločinska politika titovske klike pahnila Jugoslavijo v gospodarski kaos, ki je zajel industrijo, kmetijstvo, obrtništvo in finance kot neizmerna zadušljiva pajčevina.

Beograjska vlada skuša natolcevati, da je letošnja suša kriva sedanjega stanja. Toda jugoslovanski narodi prav dobro vedo, da to ne odgovarja resnici. Vsa «jugoslovanska stvarnost» — kakor jo imenujejo titofašisti — nam dokazuje, da je letošnja suša le popolnoma odkrila težke in nezaceljive rane, ki so jih titofašisti skušali prikriti z demagogijo in ničnimi dolarskimi injekcijami. Notranja protislovja, ki tarejo Jugoslavijo, od kadar se je začelo načrtno uničevanje revolucionarnih pridobitev jugoslovanskih narodov, obnova kapitalističnega reżima ter vpostavitev fašistične diktature, so se morala prej ali slej izpočiti z vso svojo silo.

In prav zato, ker je težka gospodarska kriza zajela Jugoslavijo in začela paralizirati njene najvažnejše gospodarske panoge, titofašisti niso več mogli zamolčati težkega stanja. Sila vznemirljivih dogodkov jim je zaprla demagoške izbruhe in jim odprla nenasitno žrelo, ki je sedaj začelo z obupom klicati na pomoč.

Jasno so povedali, da mora jugoslovansko ljudstvo nositi posledice njihove katastrofalne politike, da se pojavlja novo, hujše pomanjkanje, da skupno z zimo trka na vrata Jugoslavije vseobsegajoča lakota, da se bo posplošila in poglobila beda. Po vseh kapitalističnih deželah je tako. Kapitalisti kopičijo milijardne profite, a težo izkoriščanja in pomanjkanja mora vedno nositi ljudstvo.

Prav tako skušajo vse kapitalistične vlade zvaliti krivdo gospodarskih kriz na posledice njihove politike in prikrivajo pred delovnim ljudstvom prave vzroke ki jih nosi v sebi kapitalizem kot tak.

Če je težka kriza zajela Jugoslavijo, ne moremo iskati njenih vzrokov v letošnji ali lanski suši. Krizo je povzročila kontrarevolucionarna titofašistična vlada, ki je likvidirala vse pridobitve jugoslovanskih narodov, odpravila ljudsko oblast, nacionalizacijo, agrarno reformo, komunistično partijo, razredne sindikate. Vzpostavila je v Jugoslaviji fašistično diktaturo kot izraz obnovljenega državnega kapitalističnega monopolizma, odtrgala deželo iz bratske družine ljudskih demokracij in Sovjetske zveze, jo prodala z vsemi velikimi bogastvi anglo-ameriškim imperialistom, ki so jo spremenili v svojo kolonijo, začela načrtno ropanje jugoslovanske last nine, jo spremenila v deželo, ki je za vsak najmanjši izdelek odvisna od tujine, vzpostavila srednjeveško izkoriščanje delavcev in kmetov. Vse sile dežele je napela za oboroževanje in vzdrževanje monstruozno velike vojske in policije, številne dvorne kamarile in novih mogotcev pod drugim imenom obnovljene beograjske čaršije.

To so vzroki katastrofalne jugoslovanske krize. Titofašistična tolpa jih ne more prikriti. Krize ne bo mogla zaustaviti z novimi dolarskimi inekcijami, ki jih je direktno zaprosila pri predsedniku Mednarodne banke in pri ameriških senatorjih, med katerimi je bil tudi Poage — znani ljudožerec in cinični propagandist totalnega uničenja Evrope in njenega prebivalstva. Krize ne bo mogla zadušiti z v naglici skupaj spravljenimi pustolovskimi ukrepi. Stodstotno znižanje obvezne oddaje koruze, prepoved izvoza koruze in klanja plemenske živine, znižanje bornega obroka kruha so pripomočki, ki bodo krizo poostrili, ne pa je odpravili.

Sedanje stanje v Jugoslaviji nam z veliko jasnostjo dokazuje, kam privede politika izdajstva, osamitve, zbližanja z imperializmom in takozvano «zahodno kulturo». Jugoslovansko ljudstvo prav dobro ve, kje mora iskati krivce gospodarskega opustošenja Jugoslavije. Jugoslovansko ljudstvo ve, da se ta nevzdržni položaj more razvozljati samo s strmoglavljenjem titofašističnega samodrštva, s prekinitvijo vseh vsiljenih vezi z roparskimi imperialističnimi vladami, z vrnitvijo Jugoslavije v bratsko družino socialističnih dežel, ki svobodno grajijo svojo boljšo bodočnost.

Kriza, ki je po krivdi zločinske politike titofašistov zajela Jugoslavijo, bo tudi najboljši dokaz, da protisovjetska in protikomunistična politika prinaša s seboj pomanjkanje, bedo in lakoto. Zato se bo jugoslovansko ljudstvo množično strnilo okrog ilegalnih skupin nove komunistične partije in nadaljevalo svojo organizirano borbo za strmoglavljenje titofašističnih razbojnikov, ki bodo morali ljudstvu odgovarjati za povzročeno gorje.

* * *

V Jugoslaviji se dogaja kot v vseh kakitalističnih kolonijah

Titovska pogubonosna politika je povzročila gospodarski kaos

Titofašistična tolpa vali krivdo težkega gospodarskega stanja na letošnjo sušo - Lakota, pomanjkanje in beda trkajo na vrata Jugoslavije - Za 10% so znižali že itak borni obrok kruha - S suženjskimi izjavami si hoče Tito zagotoviti ameriško pomoč - Pripomočki ne morejo rešiti jugoslovanskega gospodarstva - Napoved gen. Popivode o skorajšnji ustanovitvi nove komunistične partije

Kriza jugoslovanskega gospodarstva se je zaostrila. Titofašistična vlada je morala priznati že vsemu svetu znana dejstva in izdati nekaj ukrepov, ki so le prehodnega in pomožnega značaja in ne morejo rešiti celotnega vprašanja. Take krize, kot je ta, ki je zajela jugoslovansko gospodarstvo, se ne more zaustaviti ali rešiti s pripomočki, ker to ni navadna gospodarska kriza, marveč je kriza sistema, ki so ga titofašisti uvedli v Jugoslaviji s svojo fašistično kontrarevolucijo.

Titofašistična vlada je odredila 58 odstotno znižanje obvezne oddaje koruze, prepovedala izvoz koruze v tujino in klanje plemenske živine. Poleg tega pa je za 10% znižala že itak borni obrok kruha. Besedilo ukrepa je objavila «Borba» z dne 27. t. m. Najbolj značilno je dejstvo, da skušajo titofašisti zvaliti krivdo gospodarskega kaosa, v katerega so pahnili Jugoslavijo s svojo protisovjetsko in protikomunistično politiko in z obnovo kapitalizma, na letošnjo sušo. Letošnja suša, ki je zajela Jugoslavijo, je le poslabšala jugoslovansko stanje in odkrila one slabosti, ki so jih sedanji vodilelji zelo slabo prikrivali s svojo znano demagogijo.

Kakor vse kapitalistične vlade je tudi beograjska kamarila začela z objavljanjem v naglici skupaj spravljenih ukrepov, ki bodo morda začasno zamašili nevarne in razširjene rane gospodarstva, a bodo prav zaradi tega v poznejšem času povzročili poglobitev krize.

Zanimivo je, da bodo najbolj občutile takozvano letošnje sušo le delovne množice, ki jim bodo prikrajšali nezadostne živilske obroke. Titofašisti pa še zavedajo nevarnosti, ki jim grozi. Jugoslovansko ljudstvo ne bo moglo dalje trpeti tega obupnega stanja in bo začelo z odkritio akcijo proti fašističnemu režimu. Zato so bili pri Titu predsednik Mednarodne banke in štirje ameriški senatorji ki so jih titofašisti prosili za čimprejšnjo pomoč. Prav tako se je po razgovorih s predsednikom Mednarodne banke v Beogradu vrnil na svoje službeno mesto v Washington jugoslovanski poslanik v ZDA Milentije Popovič, ki ima nalogo izsiliti novo posojilo.

Dogaja pa se da se po vsakem posojilu položaj v Jugoslaviji slabša, kar nam dovolj jasno dokazuje, da pustolovski pripomočki ne morjo zaustaviti krize. Vzroke pa je treba iskati na vrhu, ki ga sestavljajo anglo-ameriški vohuni in agenti. Jugoslovansko ljudstvo se tudi sprašuje, kam izgine posojeni denar. Večina denarja najbrže gre v široke žepe titofašističnih hierarhov. Dobršen del pa nakazujejo oboroževanju vojske in gradnji objektov.

Najboljši znak, da je gospodarska kriza prijela titofašiste za grlo in da se ti poklicni izdajalci bojijo svojega ljudstva, ki se pripravlja na naskok, je tudi stališče Tita in njegovih višjih opričnikov po vprašanju mednarodnega položaja. Tito si hoče zagotoviti pomoč ameriških imperialistov in je zato izjavil ameriškim senatorjem, ki so bili pri njemu, da je zelo zadovoljen za ameriško ofenzivno akcijo na Koreji in da bo ta akcija «pripomogla k preprečitvi drugih napadov». Te izjave in nastop Kardelja v OZN nam dokuzujejo, da je tudi gospodarska kriza skupno z borbo jugoslovanskih narodov pripomogla k popolnemu razkrinkanju zakletih sovražnikov socializma, ki so se bili vgnezdili v jugoslovanskem ljudskem gibanju.

Če je po eni strani kmetijska kriza, najboljši znak katastrofe, ki je začela stiskati Jugoslavijo zaradi zločinske politike Tita-Rankoviča, so odpusti v tovarnah, pojava in večanje brezposelnosti, likvidacija potrošniških zadrug, vračanje gostinstva v roke privatnikov in razpust traktorskih postaj, o čemer govorijo titofašistični listi znak postopnega razsula zadnjih ostankov «trdnosti» tega režima, ki ga celo policijski teror ne more več rešiti.

Vsekakor je pričakovati še nadaljne pustolovske ukrepe titofašistov, ki se v bojazni pred skorajšnjim padcem skušajo oprijeti vsake še tako trhle rešilne slamice. Jugoslovansko ljudsvo pa se istočasno pripravlja na množično organizirano borbo proti titofašizmu. To jasno napoveduje članek jugoslovanskega politemigranta gen. Pere Popivode, ki ga je objavil v listu «Za trajen mir». Članek obravnava vprašanje ustanovitve nove komunistične partije iz ilegalnih komunističnih grup, ki se borijo v Jugoslaviji. Postalo je torej jasno, da bodo jugoslovanske revolucionarne sile v kratkem napravile prvi važnejši korak za osvoboditev te nesrečne dežele: ustanovile bodo komunistično partijo.

Hoffmannova ostavka

WASHINGTON — Pod pritiskom Trumana je moral Hoffmann, načelnik Marshallovega načrta podati ostavko. Nepričakovani ukrep je povzročila Hoffmannova opozicija proti zakonu o prekinitvi «pomoči» državam, ki še vedno trgujejo z Vzhodom.

SEULSKO PREBIVALSTVO ŠE VEDNO NA BARIKADAH

Korejsko ljudstvo brani domovino in ogroženo svobodo

Vstaja v Taejonu - Amerikanci so pri Inčonu zgubili 12.000 vojakov Protinapadi korejske vojske na področju Suwona in severno od Seula

HONG KONG — *Prebivalstvo Seula še vedno brani svoje mesto, čeprav so ameriški okupatorji že neštetokrat poročali, da so ga popolnoma zasedli. Kljub silni ameriški premoči so junaški borci Seula še vedno na barikadah in zadajajo sovražniku težke udarce. Od 15. septembra dalje so ameriški okupatorji izgubili na mostišču pri Inchonu 12 tisoč ljudi, 40 tankov, 13 topov in večje število ladij. Preostale korejske čete na področju Seula so v četrtek izvršile protinapad na letališče Kimpo. Na jugu pa je prebivalstvo Haejona presenetilo Amerikance z vsesplošno vstajo, ki je pregnala okupatorje iz mesta. Zaradi tega so letalski razbojniki popolnoma uničili mesto, medtem ko se med njegovimi ruševinami nadaljujejo težki boji.*

Na področju, kjer pravijo, da so se srečale ameriške čete, pa so v teku težki boji, ker je neka močnejša korejska edinica ponovno prekinila vezo med okupatorji. Na splošno pa so se korejske čete pomaknile na 38. vzporednik, ki ga ameriške čete skušajo doseči.

Od 15. septembra se nadaljuje junaška borba korejske ljudske vojske in prebivalstva zasedenih pokrajin proti letalski, tankovski, pomorski in številčni premoči dobro oboroženih okupatorjev in njihovih singmanrijevih satelitov. 15. septembra so se pri Inchonu izkrcale štiri ameriške divizije, ki so začele prodirati proti Seulu. Ko so ameriški okupatorji začeli opažati trdovratni odpor maloštevilnih korejskih čet, so priklicali na pomoč še druge tri divizije, ki so jih tako koncentrirali v zelo skrčenem ozemlju mostišča.

Začela se je tako junaška bitka korejske vojske in seulskega prebivalstva za obrambo bivše južnokorejske prestolnice. Ameriško poveljstvo je večkrat javilo, da je Seul v ameriških rokah, a kljub temu so morali nekaj ur zatem zanikati svoja prejšnja poročila in javljati, da se vršijo po ulicah, hišah, stanovanjih, četrtih Seula srdite in krvave borbe.

Lahko rečemo, da je te dni ves demokratični svet gledal junaške napore seulskega prebivalstva, ki krčevito brani svojo svobodo pred ameriškim suženjstvom. Ameriški okupatorji so sprožili nad mestom svoje številne tankovske edinice, stotine in stotine razbojniških letal. Zažigati so začeli z «napalmom» vsak meter seulskega mesta, ki gori in se kljub temu brani.

V torek, 26. t. m, je Mc Arthurjevo vrhovno poveljstvo zmagoslavno javilo, da je «Seul ponovno v prijateljskih rokah». Toda tudi to ni odgovarjalo resnici, ker so ameriške agencije morale priznati, da je še vedno večji del mesta v rokah Korejcev in prebivalstva in da imajo ameriške čete težke izgube, ker si morajo z velikanskimi silami utirati pot po vsaki pedi zemlje.

Vsekakor je junaška borba seulskega prebivalstva za vzgled vsemu svetu. Seulsko prebivalstvo je dokazalo, kako se bori ljudstvo, ki brani svoje revolucionarne pridobitve in svojo svobodo. Takega ljudstva ne bo mogel streti ogromni in do zob oboroženi Mac Arthurjev vojaški ustroj.

Ameriško vrhovno poveljstvo je zelo zaskrbljeno, ker ne «najde» 12 korejskih divizij, ki so bile na jugu pri Fusanu. Zgleda, da so se divizije neopazno izmuznile iz bojišča, ne da bi čakale na toliko razbobnane «kleščе». Neštetokrat so reakcionarni listi zmagoslavno objavljali vesti o «obkolitvi» 100.000 korejskih vojakov. Zadnje dni pa so začeli govoriti o «skrivnostni» Kim Il Senovi strategiji, o nočnih pohodih korejskih divizij, o neopaznem umiku 12 divizij, itd. To dejstvo je začelo skrbeti Mac Arthurja, per poment, da ni dosegel svojega cilja, t. j. popolno uničenje korejske vojske. Ameriški krogi pričekujejo zato ustalitev fronte severno od 37. vzporednika.

V sredo pa je okupatorje presenetil nenadni protinapad Korejcev na področju severno od Seula. Vsekakor je to znak, da bodo Američani in njih sateliti dočakali hude dneve.

Nek pekinski list je pretekli teden objavil dokumente, ki jih je korejska vojska našla v seulskih arhivih. Dokumenti dokazujejo, da so Američani in Singman Ri pripravljali napad na Severno Korejo že od leta 1947. in da so nameravali zasesti tudi Mandžurijo in napasti vzhodne pokrajine Sovjetske zveze in Vladivostok. To je torej resnica o ameriških «miroljubnih» načrtih. Vsekakor je boj korejskega ljudstva proti krutim napadalcem začasno preprečil te nakane imperialistov.

Zborovanje miru luških delavcev

Odbori partizanov miru luških delavcev so sklicali zborovanje, ki bo jutri zjutraj ob 9. v dvorani Kina ob morju.

Na zborovanju bodo luški delavci razpravljali o perečem vprašanju splošne in kontrolirane razorožitve, o solidarnostni akciji s korejskim narodom in o nevtralizaciji Tržaškega ozemlja. Prav tako bodo pregledali dosedanje uspehe v nabiranju podpisov za prepoved atomskega orožja.

Na zborovanju bo govoril Salvo TEINER, član Tržaškega odbora partizanov miru.

Pik-pok

KJE PA JE?

«Primorski» z dne 28. IX.: *«Dve leti je Jugoslavija prišla na peto mesto v svetu kot izvoznica vina».*

Jugoslovani pa ga zelo redko vidijo in še takrat ga morajo plačati od 140 do 200 din liter.

MEGLA IN MEGLENI LJUDJE

Ista številka *«Primorskega»*: *«Tihotapska organizacija in njeno delo še vedno v megli».*

Mislimo, da bi «Primorski» moral kaj vedeti o tej zadevici. Saj ima zelo dobre veze s kraji, od koder so prihajale vtihotapljene cigarete.

NEKAJ, KAR NISMO VEDELI

Fašist Laurenti v *«Primorskem»*: *«Kominformistični voditelji KPI, glasniki italijanskega imperializma».*

Sedaj vemo nekaj novega. Mi pa smo vedno mislili, da so 14. julija 1948. ranili Togliattija, da Scelba preganja «kominformiste» in da pusti pri miru titofašiste, da pripravljajo fašistične zakone proti «kominformistom» in ne proti titofašistom, itd. Zdi se nam pač, da dejstva govorijo prav obratno kot pa Laurenti. Toda bedarije so in ostanejo bedarije.

MALIKOV ODGOVOR NA PISMO MARYLANDSKEGA ODBORA MIRU

SZ bo podprla vsako pobudo ki zagotavlja mir in rešitev sporov

Zunanja ministra Anglije in Francije sta zavrnila predlog Višinskega o sklenitvi mirovnega pakta Indijski delegat zahteva, naj se ZDA drže načel ustanovne listine OZN - Kardelj zastopa koristi imperialistov na Koreji - Podla igra titovcev v VS - Odločili so ustanovitev atlantske vojske in oborožitev Nemčije

FLUSHING MEADOWS — Na četrtkovem zasedanju OZN je generalna skupščina soglasno sprejela v OZN Združene države Indonezije. Na običajni seji VS so ponovno razpravljali o vprašanju Formoze in o vabilu Kitajski, naj pošlje svojega delegata. Proti vabilu Kitajski so glasovali 3 delegati, 2 sta se vzdržala, tako da tudi tokrat je bil sovjetski predlog zavrnjen. Nato je VS ponovno zavrnil ekvadorski predlog za vabilo Kitajske, naj se 15. decembra udeleži razprave o Formozi. Ob tem glasovanju je titofašistični delegat zelo jasno pokazal svoje pravo bistvo. Za sprejem predloga bi zadostovalo 7 glasov, toda tokrat se je titofašistični delegat vzdržal, tako da je bil predlog zavrnjen. Ker pa je videl, da je njegovo stališče najboljši dokaz titovske privrženosti ameriškemu volivnemu stroju, je po zaključenem glasovanju skušal igrati naivneža in demagoško izjavil, da se je zmotil in da glasuje za ekvadorski predlog. Kljub temu pa Varnostni svet ni več glasoval o tem vprašanju. Tako je titofašistični delegat izpolnil ameriško direktivo in se istočasno skušal rehabilitirati

V zadnjih dneh preteklega tedna in v tem tednu so se nadaljevale seje generalne skupščine OZN. Varnostnega sveta in vojnohujskaškega ustroja 12 držav, ki so članice Atlantskega pakta.

Do izraza je prišla politika ZDA, ki skušajo na vsak način onemogočiti vsak poskus ureditve spornih vprašanj v skupnem razpravljanju s Sovjetsko zvezo.

Že zadnjič smo poročali, da je sovjetski delegat Višinski predlagal mirovni pakt petih velesil. Ta pakt bi zagotovil mir v svetu in rešitev skupnih vprašanj. Jasno je, da ameriški imperialisti ne morejo sprejeti takih predlogov, ki bi jim prekrižali načrte za sprožitev novih napadov in tretje svetovne vojne. Zato sta britanski in francoski zunanji minister Bevin in Schuman v svojih govorih na OZN odločno zavrnila predlog Višinskega in tako ponovno dokazala, kdo hoče vojno.

Na zasedanju OZN so se s ponedeljkom nadaljevali protisovjetski in vojnohujskaški izpadi. Vrhunec protisovjetizma je dosegel titofašistični delegat Kardelj, ki je ponovno privlekel na dan titofašistično stališče glede Koreje. Kardelj je v ponedeljek dejal, da je korejska ljudska vlada napadalka, da ograža mir in da se korejsko vprašanje more rešiti le v imperialističnem duhu, t. j. v znamenju združitve Koreje pod okupacijo ameriških čet, kar zahtevajo i ZDA i razbojnik Singman Ri. Nato je ponovil svoje protisovjetske izbruhe, ki so želi odobravanje ostalih delegatov ameriškega volivnega stroja.

Kar se tiče korejskega vprašanja je Bevin v svojem govoru, ki ga je imel v torek, iznesel stališče britanskih laburistov, ki podpirajo ameriško stališče glede nadaljevanja ameriške razbojniške akcije proti korejskemu ljudstvu.

Ameriški volivni stroj načrtno zavlačuje tudi vprašanje sprejema kitajske delegacije v OZN. Zgleda pač, da bodo s svojim zavlačevanjem odgodili razpravljanje tega vprašanja na poznejšo dobo.

V sredo je govoril indijski delegat Rau, ki je ponovno iznesel stališče indijske vlade glede vprašanja miru v svetu. Zahteval je, naj se spoštuje ustanovna listina OZN in naj se ponovno začenjajo sestanki štirih zunanjih ministrov, kar bi privedlo do zboljšanja mednarodnega položaja. Urgiral je tudi, naj se v najkrajšem času reši vprašanje Kitajske in Formoze.

Obor miru države Maryland je postavil Maliku štiri vprašanja: 1. če je SZ pripravljena obljubiti, da ne bo kot prva uporabila atomske bombe; 2. če je za razorožitev in prepoved atomske bombe pod kontrolo OZN; 3. če se strinja s sestanki visokih državnih osebnosti za rešitev spornih vprašanja; 4. če je pripravljena sodelovati pri poskusih za ublažitev živčne vojne. Tov. Malik je na vsa vprašanja odgovoril pritrdilno, kar je do norosti razkačilo ameriške politične kroge.

Po eni strani se opazuje miroljubne napore SZ, ki skuša na vsak način priti do rešitve mednarodnih sporov. Po drugi strani pa vidimo, da so imperialistični krogi odbili miroljubne predloge SZ in so nadaljevali seje svojega atlantskega vojnohujskaškega stvora, ki je prišel do zaključka, da se mora ustanoviti mednarodna vojska za napad na SZ in da se v to vojsko morajo vključiti tudi nemške oborožene edinice.

Prav tako je prišel do izraza namen za razžiritev korejskega spopada, ker so v nedeljo ameriški bombniki ponovno bombardirali mandžursko mesto Antung in povzročili težko škodo. Kitajska je zato odločno protestirala in zahtevala kaznovanje krivcev.

V sklopu vojnih priprav je svet 12 baje sklenil ustanovitev sredozemskega pakta, v katerega bodo vključili Jugoslavijo, Italijo, Grčijo in Turčijo. V tej smeri se še vedno nadaljujejo razgovori za trojno upravo Tržaškega ozemlja, ki naj bi postalo utrjeno vojaško oporišče Tita in njegovih gospodarjev.

WORKSHOP — V rudniku Workshopa pri Sheffieldu je izbruhnil požar, ki je povzročil smrt 80 rudarjev.

Važen sestanek staršev šoloobveznih otrok

Odsek za šolstvo pri SHPZ vabi starše šoloobveznih otrok in vse, ki jim je pereče vprašanje slovenske šole pri srcu, na važen sestanek, ki bo v nedeljo 8. oktobra 1950 ob 8. uri v dvorani "Kraljič„ v Domu pristaniških delavcev.

NESRAMNO IZIGRAVANJE NAŠIH ŠOLSKIH PRAVIC

Na vrhu si umivajo roke na bazi pa se množijo izzivanja

«Slovenske šole niso enakovredne italijanskim», «z diplomo slovenske šole ne boš nameščen», «zgoditi se more, da bodo zaprli vse slovenske šole». Take in slične govorice krožijo med našimi ljudmi in jih upravičeno vznemirjajo. Vemo, da je večina naših ljudi razumela, da so te govorice provokatorske in neutemeljene. Je pa nekaj ljudi, ki jim verjame. In tudi, če ni tako, je dobro pregledati, komu koristi širjenje teh provokatorskih govoric in kdo dopušča, da se te govorice razširjajo, ne da bi jih zanikal. Govorimo pač o šolskih oblasteh.

Vsakikrat, ko se gre k eni izmed odgovornih šolskih osebnosti, se sliši vedno ena in ista pesem: Vsi pravijo, da jim je slovenska šola pri srcu ravno kakor italijanska in da nihče noče zapostavljati slovenskih otrok. Sklicujejo se celo na ukaz VU, ki zelo jasno pravi, da bodo vsi dokumenti in diplome slovenske šole enakovredni dokumentom italijanskih šol, da bo organizacija slovenskih šol enaka sliči italijanski organizaciji, da bo osobje slovenskih šol imenovano prav tako kot italijansko, itd.

Zadeva je torej zelo jasna. Slovenske šole so enakopravne italijanskim. Zgleda pa, da ukazi VU ne zadostujejo, ker se v praksi dogaja, da pobude posameznih krajevnih funkcionarjev in nerazumevanje občine ustvarjajo med Slovenci vtis, da je zapostavljanje slovenske šole namerno in načrtno.

Toda najjasnejše govorijo dejstva, ki nam dokazujejo, da se slovenska šola zavira na bazi, medtem ko se višje oblasti ne brigajo za njene probleme.

Vsako leto se dogaja, da občinski matični urad preko didaktičnih ravnateljstev pozive, naj starši vpišejo svoje otroke v šolo. Naravno je, da te pozive pošiljajo samo italijanska didaktična ravnateljstva. To dejstvo ustvarja mnenje, da so samo italijanske šole legalne in da se mora plačati kako globo, ako se vpiše otroke v slovensko šolo. Poleg tega pa so še nekatere nadebudne italijanske učiteljice — kot se dogaja na Katinari — ki špekulirajo s tem stanjem in razširjajo te govorice.

Tudi Zg. Kolonja potrebuje slovensko šolo, ker so slovenski otroci morali zahajati v Rojan ali pa na Opčine. Ze v teku poletja so delegacije staršev šle k merodajnim oblastem in predložile podpisane resolucije s spiskom vseh slovenskih otrok, ki hočejo posečati slovensko šolo ali vrtec. Tega vprašanja pa še niso rešili. Solske oblasti pravijo, da bodo morda otvorili tudi slovensko šolo, a ne vedo povedati, kdaj se bo to zgodilo. V tem času pa se je na Kolonji začelo vpisovanje v italijansko šolo. Prof. Rubini pravi, da mu je provinca uslužno odstopila nekaj razredov šole na odprtem. Za slovensko šolo pa se mora počakati na zaključek pogajanj med občino in provinco za opremljenje novozgrajene šolske zgradbe. Zakaj pa se g. Rubini ni pobrigal, da bi se vsaj začasno in v isti stavbi odprla tudi slovenska šola? Tako bi res dokazal, da smatra, da sta obe šoli enakopravni.

Poleg vsega tega pa se nam zdi, da se slovenske šolske oblasti vse premalo brigajo, da bi odločno poravnale te krivice. Vsako delegacijo slovenskih staršev pošiljajo k italijanskim šolskim oblastem in ne pokažejo niti trohice dobre volje, da bi podprle upravičene zahteve našega prebivalstva.

Občina si tudi kar se tiče slovenskih vrtcev umiva roke. Misli pač, da je že preveč storila, ko je «dovolila» otvoritev dveh otroških vrtcev. Po drugi strani pa vidimo, da imajo italijanski otroški vrtci vse pravice. Naši otroci so zapostavljeni, vzgojiteljice pa morajo delati po 8 ur, medtem ko delajo italijanske vzgojiteljice za isto plačo le 4 ure. Bivša «Italia redenta», ki nadzoruje večino italijanskih otroških vrtcev, ima vse predpravice. V Sv. Križu se namreč dogaja, da je slovenski otroški vrtec nastanjen v slabši stavbi, ne dobiva zavojev, se mora strogo držati predpisa za sprejem otrok, medtem ko v italijanski otroški vrtec sprejemajo celo otroke, ki imajo dve leti in pol.

Mogli bi naštevati še številna taka dejstva, ki nam dokazujejo ,da se šolske oblasti prav nič ne brigajo, da bi odpravile to očitno zapostavljanje slovenskih pravic. S svojim trdovratnim molkom ga celo podpirajo in povzročajo. Na vsak način je treba vse provokacije in govorice nemudoma razkrinkati in postaviti na sramotni oder ljudi, ki jih uprizarjajo ali razširjajo. Nadaljevali bomo svojo borbo za enakopravnost slovenske šole in mobilizirali vse slovensko prebivalstvo, da bodo oblasti končno razumele, da je treba nehati to sramotno izigravanje naših pravic.

„Nova" politika belčkov

Belčki vodijo v pogledu titofašistov ave politiki. Prva je očitna in namerava prikazati titofašiste kot «pravoverne komuniste». Ta politika je pač na liniji zahodnih «kulturnikov», ki se se nočejo prepričati, da so demokratične množice spoznale bistvo titovskega režima in ga obsodile kot zločinski nestvor angleške in ameriške obveščevalne službe, in da je torej zaman osa bobnajoča propaganda o «pravem komunizmu» Tita in njegovih opričnikov. In ker so belčki verni služabniki ameriških «petih svobod», ki jih je prav dobro spoznalo korejsko ljudstvo v obliki totalnih bombardiranj, «napalma» in sličnih «kulturnih» sredstev, še vedno nadaljujejo z natolcevanjem, da je Tito «komunist», ko so že sami njihovi pristaši spoznali, da iz te moke ni in ne bo nikoli kruha.

Druga «politika» belčkov v pogledu titovcev pa je «diplomatičnega» značaja in skuša v zelo zavitem tonu prepričati ljudi, da se Tito «nagiba k umerjenosti» in da je potrebno, da «Združene države v tem usodnem trenutku pokažejo... uvidevnost...» Ta politika je prišla prav posebno do izraza v uvodniku 37. številke «Demokracije», kjer je prišlo poleg vsega drugega do naslednjih zanimivih zaključkov: «Zaradi tega se vse bolj bliža čas, ko bo Jugoslavija prisiljena, da se tesneje poveže ali nasloni na Zahodno Evropo». In dalje: «Zelo nevarno bi pa bilo, ako bi v tem usodnem času Američani nasedli sirenskim glasovom, ki bodo prihajali iz Rima». In končno zaključek: «V interesu vzpostavitve Srednje Evrope (beri v interesu vzpostavitve Sredozemskega pakta, op. ur.) bi bilo, da ZDA v tem usodnem trenutku pokažejo tisto uvidevnost in oni varni čut za potrebe današnjega položaja, skratka ono dalekovidnost...»

Vsi ti odstavki nam povedo le eno, t. j. da so belčki prišli do zanimivega spoznanja, ki so jim ga zelo verjetno diktirali od zgoraj. Ce po eni strani delajo «reklamo» Titu, trdeč, da je «komunist», po drugi strani so se — hote ali nehote — morali sprijazniti z dejstvom, da je Tito postal miljenec anglo-ameriških vladnih krogov, in so zato začeli «svariti» Američane pred «sirenskimi klici iz Rima» in jih pozivati na «uvidevnost», varni čut in skratka na dalekovidnost».

Toda vsa ta «svarila» Američanom so le krinka za postopno pripravljanje njihovih pristašev na politiko podpiranja titovskega režima, ki je «opora» zahoda na Balkanu in ima pred «ameriško kulturo» toliko zaslug v terorizíranju jugoslovanskih narodov in v provokatorskih izpadih proti miroljubnim narodom Vzhodne Evrope, da je tudi za belčke neobhodno potrebno začeti odkrito akcijo v prid sedanje jugoslovanske vlade.

Zaključki belčkov v omenjenem uvodniku «Demokracije» so zelo zanimivi, ker nam povedo, da so popolnoma pozabili na svoj «akcijski odbor», s katerim so pred meseci toliko bobnali. Kot zvesti ameriški šovinisti in zaradi tega tudi kot «novi» prijatelji Tita in njegovega režima, kki se «nagiba k umerjenosti» (najbrž «umerjenosti» ameriškega tipa), so začeli plaho akcijo za trojno upravo Tržaškega ozemlja, pozabljajoč na guvernerja in na interese našega prebivalstva, ki ga bi anglo-ameriška uprava postavila med zidove vojne ječe.

Smisel belčkovih razglabljanj glede «umerjenosti» in «uvidevnosti» je, da so tudi oni brez vsakršnih krink pokazali svojo privrženost ameriškemu imperializmu. Zato so postali novopečeni prijatelji Tita in poborniki trojne uprave. Jasno je torej, da si lahko v kratkem pričakujemo nove dokaze tega novega «prijateljstva»: saj sta protikomunizem in protisovjetizem skupni podlagi za zbližanje Tita s predstavniki jugoslovanskih reakcionarnih strank.

Demokristjanska vlada izdaja fašistične zakone

Scelba predložil zakonski osnutek za ustanovitev fašistični milici podobnih terorističnih škvader - Povišali so število policistov - Pripravljajo protikomunistične zakone

RIM — Demokristjanska vlada je te dni odobrila tri ukrepe fašističnega značaja, ki imajo namen vzpostaviti v Italiji neznosno protiljudsko in protidemokratično vzdušje Ministrski svet je sprejel zakonski osnutek zloglasnega policijskega ministra Scelbe o ustanovitvi «civilne straže», ki naj bi imela nalogo «ščititi civilno prebivalstvo v primeru vojne ali katastrof». Ta zakonski osnutek, ki ga bo predložila parlamentu, predvideva v primeru «ogrožanja državne varnosti» vsakovrstne rekvizicije in prisilno mobilizacijo civilnega prebivalstva. «Civilna straža» je torej nova izdaja fašističnih razbojniških škvader in zločinske milice.

Drugi ukrep se tiče povišanja policijskih sil. Ministrski svet je odločil, da bodo najeli še 12.000 policistov in da bodo temu primerno zvišali tudi številčno moč karabinerjev. Ker pa nočejo povedati, koliko karabinerjev bodo najeli se domneva, da je klerofašistična vlada tudi v tem primeru brez obotavljanja kršila mirovno pogodbo.

Nato je demokristjanska vlada sestavila komisijo, ki ji načeljuje pravosodni minister Piccioni. Komisija bo morala pregledati fašistične zakone, ki se tičejo vojnih časov in preučiti možnost za njihovo razširitev na mirno dobo, kar bi pomenilo izpostaviti vsakega italijanskega državljana milosti in nemilosti fašističnega pravosodja.

Vsi ukrepi so hiperfašističnega značaja. Zaradi tega vlada po vsej Italiji veliko razburjenje in ogorčenje, tako da skušajo vladni krogi zmanjšati obseg teh nezaslišanih ukrepov. Pričakuje se velika protestna akcija italijanskega ljudstva, ki bo podpiralo napore komunističnih in socialističnih parlamentarcev za zavrnitev zakonskih osnutkov in za zagotovitev demokratične legalnosti.

V tem fašističnem ozračju ki ga je povzročila demokristjanska vlada, je naravno, da skušajo delodajalci zavrniti vse predloge delavcev in njih organizacij. Zarad

Kaj skriva titovski «boj" proti birokraciji»

V JUGOSLAVIJI SE POJAVLJAJO *vse značilnosti kapitalizma*

II.

V prejšnjem članku smo ugotovili, da titofašisti niso ustvarili pogojev za boj proti birokraciji, ki se avtomatično in organizirano pojavlja le v obdobju, ko je delavsko-kmečka oblast utrdila svoje politične in gospodarske pozicije in postavila trdne temelje novi socialistični družbi. Titofašisti niso mogli ustvariti teh pogojev predvsem zato, ker so likvidirali ljudsko oblast, vzpostavili fašistično diktaturo, ki je odraz oblasti najreakcionarnejših buržoaznih krogov, t. j. monopolov.

Mnogokaterim se zdi čudno, da so mogli titofašisti ukrasti ljudstvu vse pridobitve, ki so bile sad krvave narodnoosvobodilne borbe. Prav posebno pa se zdi čudno, da so titofašisti odpravili ljudsko oblast in jo nadomestili s fašistično diktaturo.

Toda vse to ni nič čudnega. Največje «glave» titofašistične skupine so bile že pred drugo svetovno vojno v službi imperialističnih vohunskih služb, kar so nedvoumno dokazali procesi v Budimpešti in Sofiji. Gen. Pero Popivoda in španski rodoljub Cordon sta nam dokumentirano osvetlila vohunsko delovanje Rankovića, Djilasa in drugih ter njihove zveze ne le z angleško in ameriško obveščevalno službo, marveč tudi z Gestapom. Zelo čuden je primer predsednika slovenske titofašistične vlade Mihe Marinka, ki so ga italijanski fašisti aretirali s takratnim sekretarjem CK KPS Tonetom Tomšičem. Medtem ko so Toneta Tomšiča streljali, so obsodili Miha Marinka, ki je bil že takrat član CK KPJ in Politbiroja KPS, na 30 let ječe in ga poslali v Italijo. Poleg tega pa je ameriška obveščevalna služba poslala v Jugoslavijo brata Dedijera, ki imata zelo visoke funkcije v titofašističnem aparatu. Zgleda, da je imel pri tem prste vmes tudi bivši podpredsednik ZDA Henry Wallace, ki ga je pred tedni ameriška progresivna stranko izključila iz svoje srede kot imperialističnega agenta.

Za časa narodnoosvobodilne vojne pa je vohunska klika pod vodstvom Tita likvidirala vse prave komuniste, ki so ji bili na poti. Zasedla je tako vodilna mesta v K. P., v vojski in porajajočem se državnem aparatu. Najprej se je polastila Komunistične partije in drzala v neveednosti rastoče število članstva. Zato se je v borbi dogajalo, da so članom KP, ki so zahtevali marksistična, leninska in stalinska dela za dvig ideološke ravni, odgovarjali: «Sedaj ni časa zato, sedaj se moramo boriti s puško v roki, ne pa vzeti v roke marksistično literaturo».

Zgodilo se je, da so bili člani KP v popolni nevednosti, niso poznali najosnovnejših temeljev marksizma-leninizma. Jugoslovanska komunistična partija je že za časa N.O.B. bila partija brez zadovoljive ideološke ravni in zato so njeni člani z lahkoto in nevede podlegali kvarnemu, protimarksističnemu vplivu in delovanju imperialističnih vohunov.

Likvidacija Komunistične partije je bila torej predpogoj za nadaljnjo akcijo v smeri odprave vsake revolucionarne pridobitve, ki jih je izbojevalo jugoslovansko ljudstvo. Brez dobro organizirane, politično in ideološko podkovane in zato marksistično usmerjene Komunistične partije ni moglo biti trajnega in množičnega revolucionarnega pokreta. In to so prav dobro vedeli titofašistični tolovaji.

Ko so se angleški in ameriški agenti popolnoma ali skoro popolnoma polastili Komunistične partije, je bilo nadaljnje delo lažje. Poveljstvo vojske je samo od sebe padlo v roke renegatov, medtem ko so se titofašistični agenti v demokratičnem pokretu zvezali s prejšnjimi imperialističnimi ali buržoaznimi agenti reakcionarnih jugoslovanskih strank in političnih struj, da bi prevzeli državni aparat.

Borba jugoslovanskih revolucionarnih sil ni dopuščala, da bi titofašisti takoj in javno prešli na likvidacijo vseh pridobitev NOB. To bi izzvalo bliskovit odgovor jugoslovanskih delovnih množic, medtem ko po drugi strani ameriški imperialisti niso imeli interesa, da bi se klika tako naglo razkrinkala, ker so računali na njeno nadaljnje delovanje v mednarodnem demokratičnem pokretu. Če je prišlo do za ameriške imperialiste «nesrečne» resolucije I. U., se moramo predvsem zahvaliti budnosti sovjetskih voditeljev in silnemu komunističnemu in demokratičnemu pokretu po svetu.

Toda pred resolucijo I. U. so titofašisti nadaljevali svoje razdiralno delo, tako da je prišel trenutek, ko so popolnoma odpravili ljudsko oblast in vzpostavili svojo fašistično diktaturo.

Toda fašizem ni kakršen koli pojav. Fašizem je odkrita teroristična diktatura najreakcionarnejših buržoaznih krogov, t. j. monopolov. Značilnost titofašizma pa je ta, da ni samo diktatura jugoslovanskih monopolističnih krogov, marveč diktatura ljudi, ki so povezani z angleškimi in ameriškimi monopolističnimi krogi.

To pomeni, da so titovci vzpostavili fašistično diktaturo, ki je izraz in da je ta diktatura v službi ameriških monopolistov. Že zadnjič smo omenili, da se ameriški kapitalisti polaščajo jugoslovanskega bogastva s posojili, ki so sredstvo za uvoz tujega kapitala v Jugoslavijo.

Jugoslavija je torej danes dežela, v kateri ponovno cvete kapitalizem v obliki državnega monopolizma. Državni monopolizem pa je ona oblika kapitalizma ki prihaja na dan, ko se monopolistični krogi ne zadovoljujejo več z vladami, ki so njihovi «poslovni odbori» marveč sestavljajo vlade, v katere stopajo sami in tako odpravljajo vsako «demokratično» krinko. To se danes dogaja v ZDA in po istem kopitu tudi v Jugoslaviji.

Jasno je, da je v deželi ki je ponovno kapitalistična, nemogoče dolgo časa skrivati ali potiskati v ozadje razrednih nasprotij, ki jih more odpraviti le socialistična družba. Z likvidacijo ljudske oblasti so titofašisti dejansko odpravili vse ostale pridobitve, ki so bile sad revolucionarne borbe jugoslovanskih narodov in so mu jamčile socialistično izgradnjo. Zato je bila nacionalizacija proizvajalnih sredstev anahronizem, ki je še obstajal samo po imenu, a ga je klika že odpravila. Zaradi tega je tudi krstila svoje «delavske svete» ki naj bi pod geslom «tovarne delavcem» uradno in «svečano» uresničili geslo «tovarne starim in novim privatnim gospodarjem».

Omenili smo, da se dalj časa ne more skrivati razrednih nasprotij. Niti titofašistična tolpa ni mogla tega skriti, ker je to nemogoče. Iz pogojev obnovljenega kapitalizma so prej ali slej morale zrasti vse značilnosti kapitalističnega gospodarskega ustroja: kruto izkoriščanje, beda, lakota, brezposelnost, več dela za manjšo plačo itd.

KAREL SIŠKOVIĆ-MITKO

Razbili si bodo glave.

Doprinos mladine v "Mesecu tiska„

Mladina našega Ozemlja nadaljuje z vedno večjim navdušenjem svoje delo za čimboljši uspeh «Meseca demokratičnega tiska». O tem smo se ponovno prepričali z našim obiskom med mladino, ki smo ga izvedli tekom tedna. Mladina vsake posamezne sekcije, nam je s posebnim navdušenjem pripovedovala o izvršenem delu in o načrtih, ki jih misli v tem mesecu uresničiti. «Ne smemo dovoliti» — so rekli mladinci — «da bi nas kakšna druga organizacija prekosila. Prav tako ne smemo ostati na zadnjem mestu». To dejstvo nas je zelo razveselilo, ker smo se prepričali da se naša mladina zaveda važnosti manifestacij okrog tistega tiska. ki odločno brani interese delavcev in se vztrajno bije za boljšo bodočnost mladine in za mir.

Sedaj si pa v kratkem oglejmo delovanje mladine nekaterih sekcij. Ponovno je na vrsti za običajno pohvalo mladinska sekcija pri Sv Ani. Zdaj sem šele videl, kaj pomeni zaobljuba mladine. S tem seveda mislim le na mladinke. Takrat, ko so me mladinke naprosile, naj bi o njih «uspehih» ne pisali, obenem pa obljubile, da se bodo resneje oprijele dela, sem nekako podvomil o njihovi dobri volji. Videli smo, da so mladinke pri Sv. Ani svojo obljubo izpolnile, da smo o njih uspehih že v prejšnji številki našega lista pisali toda da bo tudi ta teden zopet na vrsti mladina pri Sv. Ani, tega si pa v resnici nisem mislil. Pridobili so namreč večje število naročnikov za list «L'Unità».

Številne naročnike na razne časopise je ravno tako pridobila škedenjska mladina, mladina pri Sv. Jakobu in pri Sv. M. Magdaleni. Na splošno pa so rezultati naročnin na naše časopisje zelo zadovoljivi. V Arzenalu in luki je omeniti dobre uspehe v širjenju tedenskih in mesečnih časopisov in revij.

Ta teden so se dobro pokazale sekcije: VOM, Rinaldi, Nabrežina in sekcija Centra mesta. V VOM so mladinci nabrali nad 5.500 lir in s tem podvojili zadano si nalogo. 5.000 lir je nabrala mladina iz Nabrežine. Mladina pri Sv. Jakobu pa se je ta teden izkazala, s tem da je prodala kar 100 izvodov «Pattuglie». Sekcije Sv. Ana, Stara mitnica in sekcija Sv. Vid pridno nadaljujejo s svojim delovanjem za «Mesec». O drugih sekcijah bomo pa prihodnjič poročali.

No, kot vidite smo tudi ta teden imeli priliko pisati o dobrih uspehih mladine, ki se pa od tedna do tedna stopnjujejo. Prepričani smo, da bomo tudi prihodnji teden, posebno pa ob zaključku mogli pisati ter pohvaliti še marsikatero drugo sekcijo ali mladinca, ki se je posebno izkazal v delovanju za «Mesec demokratičnega tiska».

P. A.

Dvignimo svoj glas proti zločinom ameriških okupatorjev na korejskem polotoku

Medtem ko vladata v ZDA brezposelnost in beda, si anglo-ameriški mogotci belijo glave, kako bi rešili vprašanje krize in obstoja kapitalizma v svetu. Svojo rešitev pa vidijo edinole v sprožitvi tretje svetovne vojne, ki bi bila brez dvoma usodna za vse človeštvo.

Največji izdatki, ki jih pomni zgodovina ZDA, so danes posvečeni oboroževanju, pripravam vojnih načrtov, podporam vohunskih mrež, ki delujejo proti Sovjetski zvezi in državam ljudske demokracije.

Ameriški napadalci so zanetili vojno na Koreji. Z orožjem se borijo proti narodu, ki zahteva neodvisnost in svobodo, in se otresa imperialističnega suženjstva. Z mučenjem, streljanjem in ubijanjem korejskih rodoljubov ter barbarskim bombardiranjem nezavarovanih korejskih mest, katerih žrtve so po večini žene in otroci, mislijo, da bodo strli odpor zatiranega korejskega ljudstva.

Da preprečimo tretjo svetovno vojno in s tem ohranimo svoja življenja in življenja svojih otrok, strnimo se v borbi za mir, zahtevajmo razorožitev vseh držav, za boljšo bodočnost.

Ne smemo dovoliti, da bi tudi naši otroci postali žrtve Wallstreetskih mogotcev, kot so na žalost postali korejski otroci.

ALUNNI di un [illegible] elementare in pal[illegible]

Tržaško delovno ljudstvo podpira svoj tisk

VELIKA UDELEŽBA DEMOKRATOV NA NEDELJSKIH PRIREDITVAH TISKA

Govor tov. Vidalija pri Sv. Ivanu - Uspele prireditve v Škednju, v PD «Dugolin», pri Magdaleni, na Opčinah, v Borštu, v PD «Pisoni», «Tomažiču», «Rinaldi», «Perossa» in na Rocolu - V kampanji za širjenje tiska so se odlikovale sekcije Sv. Križ, Sv. Ana in Sv. Vid

V okviru «Meseca demokratičnega tiska», so se preteklo nedeljo vršile številne prireditve. Glavna prireditev je bila pri Sv. Ivanu, v PD «Slavko Škamperle». Te prireditve se je udeležilo veliko število demokratov. Dvorana in vrt prosvetnega društva sta bila nabito polna udeležencev. Nastopili so tudi pevski zbori. Z ubrano pesmijo so spravili ljudstvo v še večje razpoloženje. Za mladino pa so bile prirejene razne športne tekme. Ob 19. uri je povzel besedo tov. Mitko, ki je v kratkih obrisih prikazal pomen demokratičnega tiska, posebno pa v Trstu — anglo-ameriški vojni bazi, brlogu titofašistov in ostale reakcije. Nato je govoril tov. Vidali, katerega je ljudstvo z velikim navdušenjem pozdravilo. Z veliko pozornostjo je sledilo njegovemu govoru ter z burnim ploskanjem odobravalo gotove odstavke, ki jih je posebno poudarjal. V svojem govoru je obravnaval vprašanje STO in pomen borbe za mir. Med drugim je poudaril: «Danes je vsakomur jasno, da anglo-ameriški imperialisti ustvarjajo iz nnašega mesta strateško oporišče, ki bi po že izdelanih vojnih načrtih, bilo zelo pomembna točka za napad proti Sovjetski zvezi in državam ljudske demokracije. Zato zahtevamo — je nadaljeval tov. Vidali — uveljavitev mirovne pogodbe, ki je edina možna rešitev vprašanja STO, odhod okupacijskih čet, zagotovitev nevtralnosti našega ozemlja in s tem jamstvo, da naše ozemlje ne bo služilo nikomur kot strateško oporišče. Slovensko-italijansko bratstvo je velikega pomena v tej borbi za mir. Zato se moramo skupno boriti, skupno manifestirati željo po življenju in delu ter odločno voditi borbo proti vsakemu poskusu imperialističnih vojnih hujskačev, ki bi radi zannetili tretjo svetovno vojno.

Istočasno, kot pri Sv. Ivanu, se je vršila prireditev v Borštu. Tudi tu je govoril tov. Mitko, v italijanščini pa tov. Jaksetich Po govorih je nastopil pevski zbor iz Ricmanj pod vodstvom tov. Mirka Bordona. Nato je tov. Košuta podal nekaj recitacij, nakar je nastopil pevski zbor «Rota» pod vodstvom tov. Vecchieta. Temu sporedu sta sledila ples in prosta zabava, ki sta spravila v prijetno razpoloženje vse prisotne.

Tudi pri Pončani, v prosvetnem društvu «Dugolin» je bil praznik tiska. Tudi tu je bila udeležba demokratov in simpatizerjev našega tiska izredno velika. Govorila sta tov. Vidali in Mitko. S plesom in drugimi šaljivimi točkami se je prireditev zavlekla pozno v noč.

Tudi drugod so se vršile prireditve «Za mesec demokratičnega tiska». Tako je bila lepa in dobro uspela prireditev pri Magdaleni, v Škednju, v Prosvetnem društvu «Tomažič», v PD «Rinaldi», «Perossa», «Pisoni» in na Opčinah. Povsod so prireditve prav dobro uspele. Mnogoštevilna udeležba tržaškega delovnega ljudstva, je ponoven dokaz navezanosti do tiska, ki se vztrajno bori proti anglo-ameriškim načrtom za novo vojno in proti zvestemu služabniku imperializma — titofašizmu.

* * *

Kampanja za širjenje in podporo demokratičnega tiska, je dosegla velik uspeh. Tekmovanju za širjenje demokratičnih časopisov in knjig, je sledilo tudi tekmovanje za pridobitev naročnikov in bralcev ter tekmovanje za nabiranje prispevkov v sklad demokratičnega tiska. Med ostalimi sekcijami sta ta teden pohvale vredni sekciji pri Sv. Ani in pri Sv. Vidu, ki sta potrojili razpolajo izvodov nedeljske «Unità». Tudi Sv. Križ se je v «Mesecu demokratičnega tiska» dobro izkazal. Tedensko proda 120 izvodov «Dela» dnevno 80 izvodov «Unità» ob nedeljah pa kar 150 izvodov «Unità», 90 izvodov lista «Il Lavoratore», 45 izvodov «Noi donne», 25 izvodov «Vie nuove» ter 10 izvodov «Za trajen mir».

Tudi širjenje naprednih knjig je v «Mesecu» imelo vidne uspehe. Z velikim zadovoljstvom smo ugotovili, da se je razprodaja knjig zvišala za 100 odst. Od 1. avgusta do 21. septembra je bilo razprodanih knjig za 187.490 lir. Ravno tako so dobri rezultati v širjenju tedenskih časopisov ter tedenskih in mesečnih revij. Demokratične žene iz Campor, Barisonov in Klerjev so se ta mesec posebno odlikovale. Nabrale so 40.000 lir za naš tisk. Tudi žene ostalih sekcij požrtvovalno in neutrudno delujejo, kot delujejo v nabiranju podpisov za stockholmsko resolucijo, ki izraža željo vseh miroljubnih sil v svetu po miru in delu.

Dosedanji dobri izidi delovanja so dokazali, da so tržaški demokrati pravilno razumeli pomen «Meseca demokratičnega tiska», kar nam bodo o tem še bolj potrdili dokončni rezultati ob zaključku «Meseca».

Čitajte širite podpirajte «DELO»

Mladina v svetu

Enrico Boccara, generalni sekretar SFDM je 30. avgusta s 40 delegati odpotoval na Kitajsko, kjer se bodo kot gostje udeležili proslave prve obletnice osvoboditve Kitajske, ki bo 1. oktobra t. l.

* * *

250.000 japonskih študentov je poslalo korejskim visokošolcem mesta Phyongyanga naslednjo brzojavko: «Vaša odločna borba za neodvisnost in enotnost domovine bo služila za vzgled študentom Japonske».

* * *

V Sangaju je bilo do 20. avgusta nabranih nad 4.000.000 podpisov za stockholmsko resolucijo proti atomski bombi, za mir. 750.230 podpisov pa je bilo nabranih med mladino. V Braziliji pa je bilo do 17. avgusta nabranih 200.000 podpisov.

* * *

Ilegalne demokratične organizacije v Ateni, med njimi tudi EPON (mladinska demokratična organizacija), so raztrosile v 10 dneh nad 40.000 letakov ter napisale nad 3000 parol, v katerih zahtevajo mir in pomilostitev obsojenih borcev.

V JUGOSLAVIJI SI ZASEBNI KAPITAL NAGLO UTIRA POT

Državni gostinski obrati prehajajo v roke zasebnikov

Prisilno vpisovanje državnega posojila - Kulaki so se spretno izognili - "Ljudska pravica„ priznava razvoj kulaštva in črne borze - V novomeškem okraju imajo kulaki 60 milijonov "zamrlega„ denarja - Kulak, ki je v treh mesecih zaslužil nič manj kot 230.000 dinarjev - V Ljubljani je že 33 gostiln v zasebnih rokah

Pretekli teden se je zaključilo v Jugoslaviji vpisovanje notranjega državnega posojila, ki ga je razpisala titofašistična vlada z namenom, da se reši pred grozečo inflacijo ter vsaj deloma uravnovesi propadajočo gospodarsko in finančno stanje države. Tudi pri vpisovanju tega posojila so se titofašistični tirani poslužili običajnih metod izsiljevanja. Tudi tokrat je moralo občutiti vso težo pogubonosne titovske politike prav delovno ljudstvo. Z vaškimi kulaki so pač postopali zelo obzirno in jih potom časopisja precej milo pozivali naj podpišejo svoj delež. Z delavci v tovarnah in podjetjih so postopali seveda drugače. Slednjim so namreč enostavno pridržali od 500 in več dinarjev pri plači ne da bi jih sploh vprašali za privoljenje. Ko so začudeni delavci zahtevali pojasnila so jim službujoči uradniki v prisotnosti udbovcev enostavno povedali, da je bil pridržani znesek določen za obrok posojila. S takimi «prostovoljnimi» sistemi so uboge delavce zopet oropali za težko prislužene dinarje.

Po odredbi, ki je bila izdana v zvezi z razpisanim posojilom je znašal najnižji znesek, ki ga je lahko podpisal vsak državljan 1000 din. za šolsko mladino pa 500 din.

Najbolj zgovorne primere nam prinaša ljubljanska «Ljudska pravica» z dne 16. t. m., kjer piše o poteku vpisovanja posojila na Dolenjskem. Evo kaj pravi: «... Že dolgo pa ni nobena skrivnost, da sedijo tudi v dolenjskih vaseh prav bogati kmetje na denarju. Da je tako nam povedo cene prostega trga kmečkih pridelkov. V novomeškem okraju lahko dobiš belo moko po 120 do 160 din., liter vina po 140 din. — v črnomeljskem celo po 180 din., mast po 700 din. in tako dalje ... Samo v novomeškem okraju je med kmeti nad 60 milijonov «zamrznjenega» denarja, ki ni v obtoku. Doslej pa je od 5.594 vpisnikov ljudskega posojila v tem okraju vpisalo 1.512 kmetov komaj 2,242.200 din.» Nadalje nam v istem članku navaja primer kmeta, ki ima samo obdelovalne zemlje 11 ha in ni še podpisal posojila, čeprav je v zadnjih treh mesecih dobil za prodano žganje, vino in sadjevec 230 tisoč dinarjev (kar znaša po titovskih računih 2 milijona in tristotisoč lir).

Kakor vidimo se kulaki torej še vedno nemoteno in brezskrbno šopirijo ter kopičijo mastne dobičke na račun izmozganega delovnega ljudstva.

Toda kulaki niso edini primer postopnega uvajanja kapitalističnega sistema v Jugoslaviji. Sedaj so začeli oddajati državne gostinske obrate v najem privatnikom. Za enkrat so začeli z manjšimi državnimi gostinskimi podjetji. Brez dvoma pa bodo postopoma prešli tudi na vsa ostala. To imenujejo titofašisti «pravi socialistični gostinski zakup». Na področju Ljubljane je prešlo na ta način že 33 gostiln v roke zasebnikov.

Dejstvo je, da prehajajo na ta način državna gostinska podjetja popolnoma v privatne roke. «Socialistični» gostinski zakupnik sklene z državo oz. mestnim odborom le pogodbo, ki določa medsebojne poslovne odnose. Državi bo plačeval le odstotke od bruto prometa. Za evidenco mora voditi le priprost amerikanski žurnal iz katerega se lahko ugotovijo izdatki in dohodki. Vse ostalo mu je dano na prosto roko tako, da je takozvani zakupnik dejansko svoboden v svoji delavnosti. To pomeni, da bo lahko povsem svobodno in brez kontrole «navijal» cene kakor bo pač sam hotel.

Nič čudnega torej, da vzbujajo te titovske «socialistične» pobude med ljudstvom splošno nezadovoljstvo. To mora priznati celo «Slovenski poročevalec», ki skuša prikazati ta ljudski odpor kot «razne ljudske govorice». V dolgoveznem članku skuša nadalje prepričati javno mnenje o vseh mogočih «dobrotah» tega titovskega svojevrstnega «socialističnega zakupa». Nevarnosti za nastajanje nekega novega zasebnega kapitala pa ni — tako piše titovski «Slovenski poročevalec» v istem članku — ker bo to nevarnost odstranilo periodično določanje odstotka od bruto prometa, ki bo pripadal mestnemu odboru. Dejstvo pa je, da predstavljajo prav ti zakupi svobodno nastajanje zasebnega kapitala, ker bodo odstotke pač določili titofašistični izkoriščevalci sami in pri tem seveda skrbeli v prvi vrsti za lastne interese. Komu bodo dali gostilne v zakup, tudi ni težko ugibati. Titovski odbori bodo pač vedno skrbeli, da bodo državne gostilne prišle v roke najzvestejšim pristašem fašističnega režima To nam potrjuje celo «Slovenski poročevalec» v zaključku svojega članka kjer pravi, da «ljudski odbori dobro premislijo, preden dajo komu gostilno v zakup.»

Ali je tudi to "informbirojevska laž„?

PROSVETNI DOM V BERICEVU SLUŽI ZA SKLADIŠČE ŽITA

Imamo lep kmečki dom, zgrajen le za prosveto in kulturo. Toda pri nas so ga spremenili v skladišče za žito. Pri temu se borimo že tri leta, toda do danes nismo dosegli še nič. Ob koncu julija je uprava «Žitojonda» v Ljubljani in njihovi tukajšnji uslužbenci s pomočjo OLO in NM spet dosegla, da so zasedli dvorano. Ta zadnji boj, ki smo ga imeli z njimi, nas je tako prestavil, da več ne vemo, če je kultura na vasi potrebna, ker so ti ljudje nastopali proti odgovornim članom, drušva, tako surovo, da smo izgubili še poslednjo voljo do dela. Odkar gospodari «Žitojonda» z našo dvorano, so začele pri nas propadati vse organizacije. Danes ne moremo reči niti za eno, da se dela. Ravno tako je z našim društvom. Kaj pa dvorana? Nekoč je bila lepa. Tudi tujci so jo hvalili. Danes je v obupnem stanju. Zastori, kulise in pod razjedajo miši, stene so razpokane, ker ni zidano za skladišče.

Pripominjamo, da ima omenjeno poslopje tu v vasi na razpolago začasno opuščeno postajno poslopje ozirom. skladišče ter še druga državna in zasebna skladišča. Ker vemo, da se dela iz «principa», smo tembolj razočarani.

(Iz «Slov. poročevalca» 4. sep. 1950.)

O LJUDSKIH POSOJILIH

Delo krajevnih in vaških vpisnih komisij je še vedno zelo slabo. Razen redkih izjem se večina članov vpisnih komisij še ni obvezala za vpis posojila. S čakanjem in brez zglednih obveznosti, ki bi dale pobudo drugim, seveda ne bo dobrih uspehov na vasi. Pred člani vpisnih komisij in pred odborniki vseh množičnih organizacij je zato odgovorna naloga, da takoj začnejo sklicevati sestanke in osebno prepričevati kmete.

Priprave na vpis posojila po vaseh pa niso bile uspešne. Ugotovitve, da imajo posamezniki velike dohodke, zlasti nekateri čebelarji, niso same dovolj. Dosedanje obveznosti posameznih kmetov ne kažejo, da bi bilo politično delo na vasi zadovoljivo.

(Iz «Ljudske pravice» 15. avgusta 1950).

V coni B se uveljavljajo črnosrajčniki in kolaboracionisti

TO NI VEČ LJUDSKA marveč tatinska oblast

«To ni več ljudska, marveč tatinska oblast». Tako naziva danes prebivalstvo cone B takozvane «ljudske odbore», preplavljene s vsakovrstnimi protiljudskimi elementi, od bogatega kmeta na vasi pa do človeka temne preteklosti v mestu. V takih rokah je dejansko vsa oblast. Razmere so pač slične onim v Jugoslaviji. Skoro v vsakem odboru, organizaciji ali podjetju cone B najdeš z veliko lahkoto na vodilnem ali vsaj odgovornem mestu kakega bivšega jašista, vnetega nacista, kolaboracionista ali celo takega, ki ima še krvave roke od zločinov, ki jih je zagrešil pdo fašističnim režimom, nad ubogim prebivalstvom.

Navedli bomo danes le nekaj izmed neštetih primerov ljudi, ki so jim titofašisti poverili povsem zaupna in odgovorna mesta. Bivši škvadristi, nacisti in drugi sliči privrženci starih režimov so postali danes najzvestejši in najgorečnejši pristaši titovskega režima, ki se v bistvu sicer v ničemer ne razlikuje od prejšnjega.

Kot prvega naj navedemo primer zloglasnega Attilija Maluta iz Izole. Ta element je poznan med prebivalstvom Izole kot najbolj goreč pristaš bivše fašistične stranke in to že iz prvih let njenega nastanka. Ob vsaki priliki je javno dajal duška svoji fašistični miselnosti. Ko so nacisti zasedli našo pokrajino je seveda postal vnet zagovornik in pristaš nacizma. Takrat so mu fašisti poverili za njegove «zasluge» važno mesto v tovarni «Ampelea». Imel je dejansko v rokah vso organizacijo ribolova kjer je uboge ribiče goljufal in izkoriščal na vse pretege. Na splošno je bil poznan med prebivalstvom kot fanatičen protikomunist in zagrizen sovražnik Sovjetske zveze. Delavce pa je ob vsaki priliki zmerjal kot «boljševike». Nič čudnega če ga je ljudstvo na splošno zasovražilo in si je ob osvoboditvi le po golem naključju rešil svojo umazano kožo z begom v Trst. Pri preiskavi so v prisotnosti žene našli na stanovanju celo zapuščino zloglasnega režima. Skrival je namreč še vedno svojo fašistično uniformo, italijansko zastavo s kraljevim grbom, razna fašistična odlikovanja in značke ter najrazličnejše fašistične in nacistične revije in knjige.

Vsakdo bi si torej povsem upravičeno pričakoval, da se tak element ne bo upal sploh pomoliti svojega nosu v cono B, kjer je — kot pravijo titofašisti — na oblasti ljudstvo. Kaj še! Prav take ljudi uporabljajo titofašisti. Dejstvo je, da je zloglasni fašist in nacist Maluta Attilio sedaj nameščen pri podjetju «Riba» v Kopru, kjer so mu novi gospodarji — titofašisti poverili iste funkcije, ki jih je imel pod fašizmom v «Ampelei». Tako bo imel zopet sijajno priliko za ponovno in še večje izkoriščanje ter goljufanje tamkajšnjih ribičev.

Na splošno je med ribiči osovražen tudi sedanji ravnatelj «Ribe» titofašist Roman Pahor, ki mu sicer nihče ne more očitati fašistične preteklosti, vendar pa je njegova preteklost za časa NOB precej nejasna in so ga titovci maja 1945 tudi aretirali. Pozneje je bil baje kot nezaupljiva oseba aretiran tudi v Jugoslaviji. Sicer ni nikaka skrivnost, da je bil titofašist Roman Pahor posebno v tržaških titovskih višjih krogih zapisan kot nezaupljiva oseba, Kakor izgleda pa niso titofašisti sedaj tako «natančni».

Pač pa se je hotel titofašist Pahor izkazati vrednega zaupanja in je pred kratkim odpustil z dela in to brez vsakega razloga, ribiča Degrassija Bruna p. d. Zanetto iz Izole. Ko ga je odpuščeni Degrassi vprašal za vzrok odpusta, ga je titofašistični ravnatelj Pahor surovo in oblastno nahrulil in dal duška svojemu nečloveškemu in brezobzirnemu ravnanju do podrejenega, kar je Degrassija spravilo docela iz ravnotežja ter mu je v jezi zagrozil z nožem. Seveda ga je titofašist Pahor takoj ovadil UDBi, ki je Degrassija 19 t. m. aretirala.

V Kortah pri Izoli pa ustrahujejo tamkajšnje prebivalstvo zloglasni titovski kriminalci Krevatin Franc, bivši karabinjer, ki so ga titofašisti «povišali» do tajnika tamkajšnje titovske partije. Sličen sodrug je neki Novak Ruggero, ki je svoječasno študiral v semenišču, sedaj pa je postal največji titofašistični kriminalec. Nadalje so znani kot titofašistični škvadristi tudi Koronika Emil, Krevatin Josip in Tul Frac, ki izhaja iz prave fašistične družine, Njegov brat Venceslav je bil celo prostovoljec v fašističnih legijah ter se udeležil napada na Sovjetsko zvezo.

Tudi v vasi Kostanjevica se šopiri na vodilnih mestih zalega črnosrajčnikov in škvadristov, ki so postali vneti zagovorniki novega fašističnega režima. Med prvimi je znani škvadristični zločinec 39-letni Sparagna Giordano, vpisan v fašistično stranko od 1933 do 1943 leta. Udeležil se je vedno vseh fašističnih manifestacij. Ob priliki vseh obletnic ljudskega značaja in še posebno na dan prvega maja je vsako leto vneto pomagal karabinirjem ter hodil z njimi po hišah znanih antifašistov, kjer je kontroliral njihovo prisotnost. Ko se je leta 1935 (ali 1936) nahajal na nekem fašističnem pohodu v Bistrici je povsem ravnodušno in hladnokrvno ustrelil neko, nič hudega slutečo kmetico, ki je mirno delala na njivi. Vreden sodrug je njegov bratranec 25-letni Sparagna Aldo, ki je bil do maja 1945 vnet «republikinec». V Pulju so ga partizani aretirali ter poslali v koncentracijsko taborišče v Jugoslavijo. Ko se je vrnil domov pa so ga titofašisti postavili za sekretarja tamkajšnje «celice». Tudi Miani Alfredo je znan kot vnet fašist že iz prvih let obstoja črne stranke. Vsi vaščani se ga prav dobro spominjajo, ko je teroriziral vse bližnje vasi ter jih z grožnjami silil, naj se vpišejo v fašistično stranko. Tej skupini novo pečenih pristašev titovskega režima pripadajo tudi znani Kristič Bruno, Miani Ernesto in neki Valenta Giovanni, ki se je pred kratkim priklatil v vas.

Tito je nošel novo „vero", ki mu z drobtinicami plačuje obnovo kolonialnega suženjstva in kriznih „dobrot" v Jugoslaviji.

V=I=G=O=R=E=L=L=I

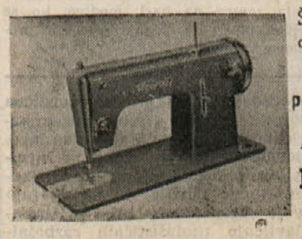

Šivalni stroji, največje jamstvo, dovoljena vsakršna preizkušnja
Šiva — veze — krpa
Prodaja na obroke do 20 mesecev
Edini zastopnik:
DELPONTE
Trst, ul. R. Timeus 12 - tel. 90279

Medtem ko se imperialisti in vojni hujskači oborožujejo s pospešenim tempom...

SZ SPREMINJA puščave v rodovitna polja

Na tisoče kilometrov dolgi prekopi bodo namakali milijone hektarjev plodovitih sadovnjakov, žitnih in bombažnih polj ter pašnikov - Na Volgi, Dnjepru in Amu-Darji bodo zrasle nove mogočne električne hidrocentrale

Naši bralci se nedvomno spominjajo, da smo pred meseci pisali o velikih delih za preobrazbo Sibirije. Sredi neskončno velike močvirnate pustinje bo nastalo velikansko jezero, oz. pravzaprav morje.

To bo imelo močan učinek na tamkajšnje dosedanje podnebje. Podnebje na severu se bo znatno omililo, a sušno puščavsko podnebje Južne Sibirije bo dobilo iz novega morja toliko potrebne vlage in padavin, da se bodo prostrane zapuščene dežele polagoma spremenile v rodovitna polja, katera bodo namakali tudi številni prekopi.

Nedavno tega pa je ministrski svet ZSSR sklenil, da osuši dežele ob Volgi, obkumirajočem» Kaspiškem morju, v Kazakistanu, v Turkmenistanu, v južni Ukrajini in na Krimu. V vseh omenjenih deželah prevladuje suho puščavsko podnebje zaradi pomanjkanja padavin. Seveda je to krivo, da so prav te dežele, ki imajo drugače vse pogoje, da postanejo izredno rodovitne in za dragocene kulture ugodne, do sedaj le redko naseljene.

Prvi tozadevni sklep ministrskega sveta ZSSR se nanaša na zgraditev velike hidrocentrale na Volgi v bližini mesta Kujbišev, ki bo proizvajala letno okrog 10 milijard kilovatov električne sile. Okrog 6 milijard kilovatov te sile bo porabila Moskva, ostalo pa bodo porabili v pokrajinah Kujbišev in Saratov ter v dosedanjih puščavskih predelih planot, ki bodo spremenjene v rodovitne pokrajine.

Jasno je, da bo zgrajen na mestu, kjer bodo orjaške hidrocentrale velikanski jez čez Volgo. Tako bo nastalo tudi tu velikansko jezero, ki bo poleg ugodnega vpliva na tamkajšnje podnebje omogočilo namakanje s široko kanalizacijsko mrežo. Iz načrta je razvidno, da bo umetna kanalizacija namakala približno milijon hektarjev zemlje onstran Volge.

Istočasno z novo pridobljeno rodovitno zemljo, na kateri bo mogoče gojenje raznih žlahtnih kultur, bodo zgrajali številna moderno urejena naselja. Zemljo bodo obdelovali po najnovejšem sistemu in se pri tem posluževali električne sile, katere bo v zadostni meri nudila nova hidrocentrala.

Toda to še ni vse. Istočasno z gori omenjenim sklepom je ministrski svet ZSSR sprejel tudi sklep, da se osuši puščava v Kazakistanu in ob Kaspiškem morju. Zato bo zgrajen drugi velikanski jez na Volgi v bližini Stalingrada. Tudi tu bo stala velika hidrocentrala, enaka oni pri Kujbiševu. Nekaj električne sile iz te hidrocentrale bo služilo Moskvi, večina pa jo bodo porabili v osušenih pokrajinah in v pokrajinah Stalingrada, Saratova in Astrahana.

Od stalingrajskega jeza bodo speljali umetni namakalni kanali po vsej Kazakistanski puščavi in po Kaspiškem primorju. Tu bo pridobljeno približno enajst milijonov hektarjev rodovitne zemlje.

Na izboljšanem ozemlju bodo sčasoma nasadili velikanske gozdove, ki bodo v teku časa spremenili peščeno zemljo v rodovitno zemljo. Poleg teh pa bo nastalo mnogo pašnikov, ki bodo omogočili gojenje živinoreje na široki podlagi.

Tudi dežela Turkmenistan bo dobila popolnoma novo lice. Tam bodo zgradili velik, približno 1100 km dolg prekop, iz reke Amu-Darja do Krasnovodska ob Kaspiškem morju. Na reki Amu-Darja bo zrasla velika hidrocentrala z zmogljivostjo 100 tisoč Kw električne sile. Iz osrednjega kanala se bo speljanih na tisoče manjših namakalnih kanalov po dosedanji puščavi Karakum, ki se razprostira med Kaspiškim morjem in Aralskim jezerom. Na ta način bo pridobljenih približno milijon tristo tisoč hektarjev rodovitne zemlje, na kateri bodo zrasli bajni bombaževi nasadi ter nad sedem milijonov hektarjev pašnikov. Vzdolž velikega kanala bodo nasadili gozdove, katerih površina bo znašala nad 50 milijonov hektarjev.

Na tem velikanskem ozemlju bodo zrasla številna mesta in industrijska središča, kjer bo dela in kruha za milijone sovjetskih ljudi.

Ni čuda potem, če so oči sovjetskih delavcev te dni uprte v te prostrane puščave, ki bodo s človeško voljo in silo v teku nekaj let spremenjene v rodovitne pokrajine. Toda bili bi krivični, če bi trdili, da govorijo o teh velikih načrtih le delavci SZ, kajti o njih razpravljajo delavci vsega sveta. Načrti sami, ki jih bodo dokončno uresničili v teku sedmih let, so pa jasen dokaz, da Sovjetska zveza vodi politiko miru, politiko, ki oznanja dobrobit milijonskim množicam delovnega ljudstva, medtem ko zahodni imperialisti kujejo zločinske načrte klanja in pobijanja človeštva.

13. t. m. je moskovska «Pravda» v zvezi s poročili o novih sklepih ministrskega sveta pisala tudi naslednje:

«Že stoletja so narodi Vzhoda sanjali o lepih rekah in sadovnjakih v puščavi. Iz roda v rod so prehajale pravljice o bujnih vrtovih in bistri studenčnici in se ohranile do današnjega dne. Toda v stalinski dobi se bodo te pravljice uresničile. Crni pesek v Karakumu bo spremenjen v rodovitno prst, kjer bodo zrasli prekrasni sadovnjaki, polni žlahtnih dreves in bujni bombažni nasadi. V neskončne puščave, kjer so do sedaj nomadi poznali kvečjemu le brleče primitivne svetilke, bo napeljana električna luč. V poslednji kot suhe puščave, kjer je na tisoče let vladala večna žeja, bo napeljana dobra pitna voda...»

Toda velikih sovjetskih načrtov še ni konec. Na kratko smo omenili načrte, ki se nanašajo v pretežni meri na velike melioracije v azijskih puščavah, a istočasno s temi načrti so bili od ministrskega sveta sprejeti tudi sklepi o melioracijah v južnih predelih Ukrajine in na Krimu. Ti predeli SZ so izredno primerni za pridelovanje dragocenih industrijskih kultur. Toda tudi tu primanjkuje vode. Podnebje je vroče in suho, padavin pa premalo. Zato bodo tudi v teh predelih zgrajeni številni kanali, ki bodo namakali več milijonov hektarjev zemlje. Na reki Dnjeper bodo zgradili orjaški jez in ob njem hidrocentralo, ki bo dajala okrog 1.200 milijonov Kw električne sile na leto. Za omenjenim jezom bo nastalo umetno jezero, v katerem bo približno 14 milijard kubičnih metrov vode. Od tu pa bo speljan veliki osrednji prekop preko reke Moločnaje v smeri proti Krču na Krimu. Dolžina tega prekopa bo znašala 550 km, v njem pa bo preteklo od 500 do 600 kubičnih metrov vode na sekundo.

Na kraju, kjer se bo veliki kanal združil z reko Moločnajo in sicer severno od mesta Melitopola, bo zgrajen drugi orjaški jez in z njim vred drugo umetno jezero ter hidrocentrala z zmogljivostjo 10.000 Kw električne sile.

Iz velikega kanala bodo speljani številni manjši namakalni kanali po vsem južnem predelu Ukrajine in po severnem Krimu. Ti bodo namakali nad milijon sedemsto tisoč hektarjev rodovitne zemlje. Tudi vzdolž teh kanalov bodo nasadili gozdne pasove, ki bodo ščitili žlahtne kulture pred suhimi in vročimi stepskimi vetrovi.

Na vsem bonificiranem ozemlju južne Ukrajine in na Krimu bodo na široko gojili bombažne nasade; a tudi žitne in druge nasade, živinorejo (za mleko in za meso), perutnino, ovce, ki dajejo izredno dobro volno.

Ker bodo vsi predeli dobro preskrbljeni z električno silo, bodo orali in sploh obdelovali polja z modernimi stroji na električni pogon.

Mnogo bi morali pisati, če bi hoteli, četudi na grobo prikazati vse podrobnosti posameznih načrtov. Toda ni dvoma o tem, da se bomo še večkrat povrnili k njim.

IZPODLETELI NAČRTI VOHUNSTVA V DRŽAVAH LJUDSKE DEMOKRACIJE

General Mac Cloy smatra, da je pridobitev Jugoslavije edini uspeh vohunskega delovanja - V Washingtonu so se izdatki za vzdrževanje špijonažnega aparata za vzhodno Evropo znatno zvišali - Razkrinkanje titofašistov je otežilo protisovjetske naklepe CIA, OSS in IS

Brez dvoma je izguba «trojanskega konja», ki ga je predstavljala Titova klika, zmanjšala optimizem zagrizenih protikomunistov nove CIA ter angleške Intelligence Service. Ta udarec so občutili. Zato so v ameriškem uradnem glasilu «New York Herald Tribune» z dne 24. februarja leta 1949 napisali: «Komisija oboroženih sil ameriške zbornice smatra za potrebno razviti nove informacijske vire za špijonažno delovanje ter je na podlagi tega sklepa izdala zakon, ki naj bi dopuščal ameriškim agentom v tujih državah vstop v ZDA. Ta zakon služi predvsem PRIDOBITVI BIVSIH KOMUNISTOV, KI RAZPOLAGAJO Z RAZNIMI INFORMACIJAMI O DRŽAVAH ZA ŽELEZNO ZAVESO».

Leto kasneje, 16. maja 1950., je «New York Herald Tribune» pisal: «Agenti, ki se nahajajo v ameriški coni Nemčije in delujejo v sporazumu s kontrašpijonažno službo ter ameriško vojsko ZAHAJAJO V NAJODDALJENEJSE PASE CEŠKOSLOVASKE MEJE. S pomočjo enega izmed teh agentov je neka važnejša špijonska skupina Cehov zadnji teden prekoračila mejo in prišla v Nemčijo. Med drugimi ubežniki, ki so na podoben način prekoračili mejo se nahajajo tudi ljudje, ki so v zvezi z ameriškim poslaništvom v Pragi pripravili beg, da bi se na ta način izognili aretaciji».

Kdo so ti «agenti», ki na ta način tvegajo življenje? O tem nam precej jasno govori največji francoski časopis «Samedi-Soir» z dne 1. julija t. l.: «Na nekem sestanku Nacionalne obrambne komisije v Washingtonu, so visoke ameriške osebnosti odločile, da bodo pretvorili v špijone (prav tako pravi!!!) 3.000 beguncev, ki se nahajajo v taboriščih zahodne Nemčije in ki jih bodo nato poslali za železno zaveso. Ti begunci so Rusi, Baltiki, Poljaki in Cehi, prostovoljci, ki pa bodo morali priseči zvestobo ZDA. Po petih letih zvestega službovanja, bodo lahko postali ameriški državljani. Vsak izdajalec pa bo na mestu ustreljen». Časopis zaključuje z dobesednim citiranjem izjave obrambnega ministra Johnsona: «Odkritosrčni smo — je odgovoril Johnson nekemu senatorju — naš načrt morda ni preveč čist, toda tudi vojna je umazana».

Agencija «Telepress» z dne 24. oktobra lanskega leta navaja, da je na nekem «glavnem» sestanku v Frankfurtu ob Maini prišlo do nesoglasja med angleškim generalom Chamberlainom (načelnikom vojaške sekcije Intelligence Service, ki je pod oznako G-2) in ameriškim generalom Mac Cloyem. Mac Cloy je vztrajal, da se v ljudskih demokracijah ne bi nadaljevalo špijonažno delovanje ter, da je upoštevati kot «pridobitev» edinole Jugoslavijo. «Socialistične države — je rekel Mac Cloy so za nas izgubljene ter trosenje nadaljnjih vsot denarja, bi dejansko pomenilo metanje ameriških dolarjev v brezno».

Branitelji «svobode» pa niso spreje li nasveta generala Mac Cloya, in še vedno nadaljujejo z izdajanjem ogromnih vsot denarja za vzdrževanje svojega špijonažnega aparata ter za trudapolno «delo» v vzhodni Evropi, t. j. za iskanje drugih špijonov. V Washingtonu so se izdatki za to «obrambo», ki je zelo podobna atlantski «obrambi», znatno povišali.

Na vsak način pa to «delo» postaja vedno težje, ker so titovci razkrinkani, dočim pa v ljudskih demokracijah imajo dobre izkušnje za aretacijo in razkrinkanje špijonov. Zaradi tega pa te špijonske organizacije uporabljajo tudi razne trike. Poleti leta 1949. so na primer v New Yorku ustanovili neko «Zvezo za pomoč beguncem» ki jih v resnici zanemarja, medtem ko jih po vzhodni Evropi išče ter jim po potrebi tudi vnaprej plačuje.

Med voditelji te Zveze so tudi številni ameriški industrijski mogotci, kot n. pr. Frank Altchul, po poreklu Nemec, Farley, Hook in drugi. S tem, da je v Zvezi tudi sam Allen Dulles nam postajajo cilji te organizacije dovolj jasni. Med organizatorji so tudi podporniki mednarodnih «Svobodnih sindikatov», seveda «zelo svobodnih»: Green in Carey.

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)

Čitateljem naznanjamo, da bomo v kratkem pričeli objavljati

LEVSTIKOVO

povest

"MARTIN KRPAN"

Skupina občinskih svetovalcev SIAU je izdelala

Načrt zimskih del za nabrežinsko občino

Kot smo že poročali v našem listu, je skupina občinskih svetovalcev za občino Devin-Nabrežina sestavila in predložila ožjemu občinskemu odboru načrt zimskih del za leto 1950-51. Razpravljanje o omenjenem načrtu bo na dnevnem redu ene izmed prihodnjih sej občinskega sveta. Da pa z njim seznanimo naše bralce in širšo javnost, ga deloma objavljamo na tem mestu za vsako vas posebej.

Nabrežina

NABREŽINA — Po zgraditvi nove avtomobilske ceste je nastala nujna potreba neposredne povezave vasi z Nabrežino. Skupina občinskih svetovalcev SIAU predlaga, naj bi zato uredili in popravili ter deloma razširili cesto, ki vodi iz sejmišča mimo železniškega viadukta.

Tudi razne ceste in poti v vasi so zelo potrebne popravila. Zlasti poti v starem delu vasi so v zelo slabem stanju. Zato skupina obč. svetovalcev predlaga naj bi v teku zimskih del popravili naslednje ceste: a) Sarajevsko cesto do policijske postaje (po možnosti naj bi jo asfaltirali); b) cesto, ki vodi iz stare vasi mimo pokopališča na sejmišče; c) cesto ki vodi od Paušnerjeve mimo Rukinove hiše na novo avtomobilsko cesto. Po nekod je nujno potrebna ureditev kanalizacije. Zlasti predeli stare vasi so v tem oziru zelo zanemarjeni. Zato bo treba izpeljati kanale a) ob cesti ki je v gornjem odstavku označena pod črto c) in po ostalih predelih stare vasi.

Pa tudi na zunanje lice vasi je treba polagati gotovo pažnjo. Očistiti in olepšati je treba drevored ob cesti, ki vodi k sanatoriju. Cesto, ki vodi od občinske palače k Tenisovi hiši pa naj bi regulirali in ob njej zasadili drevesa. Zemljišče pred hišo Picul naj bi uravnali in ga preuredili za otroško igrišče, ki je zelo potrebno zlasti za otroke iz središča, ki nimajo primernega prostora, kjer bi se brezskrbno igrali. V isto svrho naj bi dokončali tudi javni vrt, v katerem pa treba postaviti tudi vodno pipo.

SESLJAN - VIZOVLJE — Na novem trgu je treba zgraditi javna stranišča. Ob novi cesti, ki vodi iz Sesljana v Vižovlje je treba napeljati električno razsvetljavo. Cesto pa, ki vodi iz Vižovelj proti Mavhinjam treba temeljito popraviti.

Poleg tega bi občina morala poskrbeti za zgraditev športnega igrišča.

STIVAN — Potrebno je urediti vaško napajališče. Sedanja pralnica je pretesna in ne odgovarja zahtevam, zato se mora poskrbeti za njeno razširitev.

PREČNIK — Tu je predvsem potrebno razširiti obstoječe poljske poti, ob njih pa popraviti napol porušene zidove. Nadalje je potrebno zgraditi ob vaškem vodnjaku primerno črpalko, vodnjak sam pa temeljito očistiti in ga zapreti. Potrebno je namreč, da je njem vedno dovolj vode, katera bi bila izredno dobrodošla v primeru požara v vasi. Za vaške perice je treba zgraditi javno pralnico.

PRAPROT — V tej vasi so zlasti poti zelo potrebne popravila. Predvsem je treba dokončati gradnjo poti pri Kanteju. Poleg te pa je treba popraviti pot, ki vodi iz vasi proti nabrežinski postaji ter pot proti Trnovcu. Za perice se mora zgraditi javna pralnica.

SLIVNO — Popraviti je treba vse vaške poti ter odstraniti nekatere nevarnejše ovinke, zlasti one na cesti proti novemu mostu čez avtomobilsko cesto. Predvsem pa je treba vzeti v poštev cesto v Prečnik in v Sempolaj. Ureditve je potrebno tudi vaško pokopališče, medtem ko se more očistiti in popraviti vaško napajališče.

DEVIN — Popraviti in asfaltirati cesto proti porticu. Ob straneh poglavitnih cest po vasi naj bi nasadili drevored. Iz higijenskih razlogov pa je treba zgraditi primerno smetišče; seveda je treba preprečiti odlaganje smeti in odpadkov na vseh mogočih mestih v vasi.

TRNOVCA — Nujno je treba popraviti vse vaške in poljske poti Vaški vodnjak očistiti ter zapreti Voda naj bi služila le v primeru morebitnega požara v vasi; dočim je treba za perice zgraditi odgovarjajočo javno pralnico.

MAVHINJE — Treba je popraviti cesto ob Terčonovi gostilni ter zgraditi ob njej primeren zid. Ozek in nevaren ovinek pri hiši Avgusta Grudna pa primerno razširiti. Na obeh straneh ceste pri gostilni Urdih kakor tudi pri Terčonovi dolini je treba zgraditi zaščitno zidovje.

V spomin padlih v osvobodilni vojni naj bi postavili primerno spominsko ploščo.

SEMPOLAJ — Prebivalstvo te vasi pogreša predvsem primerno šolsko poslopje. Zato se mora občinska uprava zavzeti za to, da bi prišlo čimprej do gradnje nove šole.

Ker je vas sorazmerno velika in živi v njej mnogo kmetov in delavcev, je potrebno zgraditi javno kopalnico. Ista naj bi služila tudi sosednjim vasem. Nadalje je treba poskrbeti za razširitev krajevnega pokopališča, za razširitev nevarnega cestnega ovinka pod pokopališčem, kjer so se nedavno tega dogodile težke cestne nesreče, ter za temeljito popravilo ceste proti Slivnem. Tudi v Sempolaju je treba očistiti vaški vodnjak in ga nato zapreti, tako da bi bilo v njem vedno dovolj vode za gašenje morebitnega požara v vasi.

To so v glavnem točke načrta javnih del za zimsko sezono, ki so ga predložili svetovalci skupine SIAU. Seveda poleg tu naštetih so še nekatere točke ki pa jih zaradi manjšega pomena za občane kakor tudi zaradi omejenega prostora nismo na tem mestu našteli. Vsekakor pa po vsej pravici že iz naštetih točk lahko sklepamo, da naši svetovalci skrbijo za občane. Seveda čestokrat do izvedbe načrtov ne pride predvsem zato, ker manjka potrebnega denarja. To pa ni odvisno od občinske uprave, temveč od višjih oblastnih organov in predvsem od VU, katera čestokrat ne najde dovolj razumevanja za potrebe prebivalcev. V zadnjem času smo izvedeli, da je zlasti letos VU nakazala občini izredno majhno vsoto denarja za zimska dela.

FRAN LEVSTIK

začetnik slovenske povesti

Kakor pred njim Prešerna in za njim Cankarja, tako je tudi Frana Levstika trdo življenje, polno bede in krivic izklesalo v doslednega in neomahljivega borca za napredek in narodne pravice Slovencev. Vsa tedanja reakcija, od cesarsko-kraljevih oblasti, preko avstrijaknstkih in mračnjaških duhovnikov pa do nazadnjaških Bleiweissovih «Staroslovencev», ga je kot naprednega pisatelja in brezkompromisnega borca preganjala vse njegovo življenje.

Poln življenjske vedrosti se je mladi dijak Levstik, sin revnega kmeta iz Retij pri Velikih Laščah, lotil pesnikovanja. Ze v četrti gimnaziji je v «Sloveniji» priobčil svojo pesem «Želje», kateri so v kratkih presledkih sledile druge, od katerih je najboljše izbral za svojo prvo samostojno zbirko «Pesmi», ki je izšla leta 1954.

Prve težke udarce je doživel s strani fanatičnega kateheta Antona Globočnika, ki mu je preprečil polaganje mature, kmalu za tem pa dal zapleniti odn. zapečatiti skoro vso naklado njegovih «Pesmi». Ker Levstik na poziv ravnatelja semeniška v Olomucu ni hotel preklicati in obžalovati svojih «pohujšljivih» pesmi je bil izključen iz zavoda. Od tedaj se je preživljal s poučevanjem ter drugimi prilioznostnimi zaposlitvami, kot s članki za časopise i.t.d.

Vsi težki udarci in trda borba za življenje pa nista upognila njegovega upornega duha. Se bolj neusmiljeno ni samopašnosti Nemcev in hlapčevje v svojih člankih udarjal po tedanstvu «Staroslovencev». Nastopil pa je tudi proti oportunističnim in kompromisarskim voditeljem «Mladoslovencev». Levstik sam je pripadal mladoslovenskemu gibanju, ki je zahtevalo zedinjenje Slovenije in se borilo za slovenske narodne pravice. Vendar so nekateri meščanski voditelji skušali omiliti ta revolucionarni program ter priti do kompromisov. Zaradi Levstikove politične doslednosti so ga reakcionarji obtoževali, da je podkupljen od Nemcev, da bi delal razdor med Slovenci. S to gonjo so odvrnili skoro vse naročnike od njegovega humorističnega lista «Pavliha» ter so ga gmotno uničili, a tudi politično precej onemogočili. Sele leta 1872. je z Miklošičevo pomočjo dobil stalno službo v licejski knjižnici v Ljubljani.

Življenjsko delo Frana Levstika moremo razdeliti v glavnem na tri dele: politični, jezikoslovni in literarni. Kot časnikar in politik se je udejstvoval pri mnogih tedanjih časopisih, največ pri «Slovenskem narodu», za katerega je pisal načelne politične članke, dopise in kritike. Prispeval je tudi v tržaški humoristični list «Jurij s pušo». Se pred tem je urejeval politični časopis «Naprej». Zaradi politične doslednosti in ostrine pa je bil list kmalu prepovedan, njegov izdajatelj Miroslav Vilhar aretiran, Levstik sam pa najprej obsojen na tri mesece zapora, vendar kasneje oprošen. Njegov «Pavliha» je zaradi ostre gonje reakcije in političnih oportunistov tudi moral prenehati že po sedmih številkah. Poleg teh je pisal politične kritike in članke še v nekatere druge časopise in revije.

Za razvoj modernega slovenskega literarnega jezika pomenja Levstik nedvomno najvažnejše razdobje. Poleg klasičnih razprav o slovenskem jeziku («Napake slovenskega pisanja», «Popotovanje od Litije do Cateža» i. dr.) se je mnogo bavil z jezikoslovjem, urejal Woljov nemško-slovenski slovar, izdajal razprave o oblikoslovju, o pesniških oblikah ter jezikovno popravljal dela večine tedanjih slovenskih literatov. Njegova največja zasluga je, da je uvedel pristni ljudski jezik v literaturo.

Na literarnem polju je poleg «Pesmi» iz l. 1854. napisal še mnogo drugih, od katerih so «Tonine pesmi» posvečene njegovi veliki ljubezni Antoniji Zidarjevi, «Franjine pesmi» pa Franji Malenškovi, svoji kasnejši zaročenki, s katero pa tudi ni prišlo do poroke. Kot literarni kritik je veljal Levstik med vrstniki za največjo avtoriteto. Mnogo je tudi prevajal, zlasti iz češčine. Malo se je udejstvoval na polju pripovedništva, vendar je s svojo nesmrtno povestjo «Martin Krpan» postal kažipot vsem sledečim rodovom slovenskih pisateljev.

ŽIVI MRLIČI

ZORA KOŠUTA-JUGOVA

Bilo je zgodnje, soparno poletno jutro in sive meglice so komaj naznanjale dan. Skozi zamrežena okna ječe na sodišču je že posijal prvi pramen svetlobe. Trudni bledi obrazi jetnikov so se počasi prebujali. Vladala je tista prijetna jutranja tišina, ko tako lepo sanjariš, ko se spremeni trda slamnjača v mehko posteljo ter izginejo sivi zidovi, ki te oklepajo in si enkrat ves blažen v krogu svojih najdražjih.

Tudi Anka že zdavnaj ni več spala. Smehljala se je, smehljala tako srečno, kakor da ni še nikoli spoznala teh sivih zidov. Mislila je na malega sinka, na moža, kateremu je bila žena in mati obenem, na dom.

Naenkrat pa so pretrgali tišino grozni kriki. Naraščalo je rožljanje verig, vrata so loputala glasovi so se oddaljevali, dokler ni z dvorišča skozi okno, kakor rozek blisk, zarezal skelečo rano v srca vseh jetnikov pretresljiv krik: «Pustite me živeti! Otroci, moji dragi otroci; Žena!...»

Prvi trenotek so vsi, kakor okameneli obstali, potom pa so planili s postelj na okna. Pred sodiščem je stal tovorni avto, na njem so bili trije podolgovati zaboji — rakve, fašisti pa so suvali na avto tri uklenjene može. Eden je mrko, tuje gledal predse: kdo ve kaj je mislil. Drugega je dušil glas, da nisi razumel kaj je govoril. Tretji, siromak, je imel pretrdno zaraščene korenine v življenje, ni jih mogel izruvati.

«Šest otrok imam doma, pustite me živeti,» je kričal. Sivi zidovi bi iztisnili iz sebe kapljo usmiljenja, zverine v črnih srajcah je niso.

Ko se je avto premaknil, sta prva dva dvignila pest:

«Za svobodo! Smrt fašizmu!» Tretji ni zmogel več moči, da bi dvignil roko. Skrušeno je sedel na svoji rakvi.

Nemo so jih jetniki pozdravljali skozi okna. Vsi so imeli vlažne oči, v prsih jim je trepetalo:

«Za svobodo! Smrt fašizmu! — Morda tudi nasvidenje — za svobodo».

Avto je odbrzel a vsem se je zdelo, da še vedno stoji tam spodaj. Na njem so tri rakve, a na njih sede trije živi mrliči...

«Za svobodo,» je zajokala mlada žena, ki je tudi imela doma otroke, a njen mož je bil dve nadstropji pod njo v enaki celici.

Ta dan je ostal ves siv in turoben, dasi je sonce neusmiljeno pripekalo.

Ko so popoldne na svojem dnevnem izprehodu hodile jetnice v krogu po ozkem zazidanem jetniškem dvorišču, je mlado dekle glasno zakričalo: «Enominuten molk za danes padle heroje!»

Vrsta se je kakor na povelje ustavila. Zavladala je tista grozna tišina, ki jo občutiš samo ob smrtnih trenotkih, ko ti mrščavica zagomazi po vsem telesu in te zazebe do srca.

Zvonci po hodnikih sodnijske ječe so začeli zvoniti alarm. «Usmiljene sestre» s širokimi, belimi pokrivali «aeroplani» na glavah, so kakor hudourniki begale po dvorišču, vreščale in grozile, da bodo vojaki streljali, če se ne premaknejo. In res se je na vratih pojavila strojnica. Toda, kakor da so vse žene mramornati kipi se ni nobena premaknila.

«Za svobodo», je kipelo v njih.

Zakaj niso streljali? Ali so le spoznali silo, ki je rastla iz vseh teh ljudi?

Minuta je minila, trikratni «slava» je prekinil tišino in vrsta se je premaknila.

Zvečer so ljudje, ki so hodili mimo sodišča, prisluhnili uporno-turobni pesmi, ki prav gotovo ni bila še nikoli zapeta z večjim občutkom.

Se enkrat je vstala pred vsemi jutranja podoba: tri rakve in na njih trije živi mrliči...

Težko so padali mrki glasovi: «Kot žrtve ste padli v borbi za nas!...»

Motiv ob vodnjaku v Nabrežini

MALGAJ DUŠAN

Na trgu Ponterosso

Stojnica pri stojnici —
po sredi via Roma jih deli,
na levi barke in kanal
in zadaj novi Svet Anton,
katerega srebrni zvon
čez morje dalje pravkar zdaj doni.
Oj, kolik hrušč okoli mene!...
Tu temnopolt južnjak kričavo pisano blago ponuja,
tam luški delavec preklinja dan, ki se prebuja,
iz kletke bližnje še krilatcev drobni glas,
pred mano venderigol smeh, mladenke vitki stas.
— «Kupite rožice, šinjor!...»
že s plavimi očmi pozdravi urno me nasproti,
«nageljčke, rdeče nageljčke, šinjor!...
Ah, dajte, danes vsaj, veste, za moj god!»
Vzel šopek sem in ga na prsi ji pripel,
devojki zlatolasi sreče, dosti sreče zaželel.
In šel sem dalje prožen in vesel,
zvečer pod Trstenikom ljubico čez pas objel...

2. OKTOBER

2. oktobra 1943. se je začela po Istri in po Julijski krajini nemška ofenziva proti partizanskim silam, ki so osvobodile vso pokrajino razen važnejših mest.

Takoj po kapitulaciji Italije se je slovansko in italijansko prebivalstvo Julijske krajine oborožilo z zaplenjenim orožjem razkrajajoče se italijanske vojske in se lotilo ustanavljanja novih partizanskih brigad in divičij ki so vas za vasjo, trg za trgom in mestece za mestecom osvobodile Julijsko krajino in ogrozile nemške postojanke v Trstu, na Reki in v Pulju, medtem ko so bili v Gorici težki boji do prvih dni oktobra.

Slovansko in italijansko prebivalstvo Julijske krajine je z navdušenjem pozdravilo te dneve, ki so imeli zgodovinski pomen in so vzbudili v vsakem človeku zavest v ljudsko silo in sposobnost. Tržaški, puljski, reški, goriški in tržiški slovenski in italijanski delavci so odhajali iz mest, da bi se pridružili ljudstvu na deželi in postavili temelje svojim edinicam, ki naj bi imele nalogo pomagati ostalim silam v mestu za popolno osvoboditev:

Naši ljudje, slovenski in italijanski delavci in kmetje so v onih dneh zrli na Vzhod, od koder so prihajale razveseljive vesti o zmagovitem osvobodilnem pohodu Rdeče armade, ki je zadajala smrtne udarce Hitlerju in njegovim satelitom. Z zavestjo, da imajo ob strani tako veliko in nepremagljivo silo, so se naši ljudje udeležili vsesplošne ljudske vstaje.

Toda anglo-ameriškim imperialistom in njihovim titofašističnim agentom ni šlo v račun dejstvo, da se v Julijski krajini kuje mogočna vojska delavcev, kmetov in antifašistov, ki bi zadala težke udarce nacističnim četam in njihovim upom za vojne provokacije proti Sovjetski zvezi. Titofašistom prav posebno niso ugajale delavske brigade in divizije, ki so se povsod ustanavljale in bi v kratkem postale jedro našega osvobodilnega gibanja. Titofašistom ni ugajalo dejstvo, da so se ustanavljale po Krasu in po istri italijanske delavske divizije in brigade, ki bi skupno s slovenskimi in hrvatskimi brigadami pripomogle k uničenju nacifašizma. Oni so hoteli imeti v Julijski krajini monopol svojih operacij, so hoteli imeti svoje zveste ljudi, ki so jih kanili vzgajati v šovinističnem duhu, da bi preprečili skupno slovansko-italijansko osvobodilno borbo in tako ustvarili pogoje za podžiganje narodnostnih nasprotij in za provokacije proti Sovjetski zvezi.

Zato ni nič čudnega, če so iz italijanske fronte in iz Francije pridrvele najboljše nemške divizije in 2. oktobra 1943. začele veliko ofenzivo proti partizanskim četam v Istri in Julijski krajini.

Vsak Primorec in prav posebno vsak Istran se prav z grozo spominja onih dni. Po naših cestah so drvele tanki, oklopni avtomobili. Topovi so streljali, da se je kar vse treslo. Mitraljezi so pokali in pobijali na stotine Slovencev, Hrvatov in Italijanov. Od Trsta tja do Pulja in gor proti Reki so gorele vasi, so na kupih ležali mrtvci, so jokali otroci brez mater in očetov, so slepo in žalostno hodila po razvalinah naša dekleta, ki so okusila zverinske šape nosilcev «zahodne kulture». Istra, Kras, Primorje: vse je bilo v ognju.

In tako se je zgodilo po željah titofašistov in njihovih ameriških gospodarjev: nacistična zver je vse pohodila in s trupli ter ruševinami poravnala pot še hujšim tolovajem: titofašistom in anglo-ameriškim imperialistom, ki niso hoteli močnega osvobodilnega gibanja.

Po sedmih letih moremo zaključiti, da je bila nemška ofenziva z dne 7. oktobra vzajemno organiziran udarec proti demokratičnemu gibanju v Julijski krajini. Toda tudi v tem so se zmotili i anglo-ameriški imperialisti i titofašistični provokatorji: demokratični pokret Julijske krajine je zelo močan povsod in tudi tam, kjer so na oblasti titofašisti. Spominjajoč se na one strašne dneve, je naše ljudstvo napravilo marsikakšne zaključke. Zato se danes tako odločno bori za mir, svobodo in bratstvo med narodi.

TU PA TAM...

«MALVAZIJA IN PRIJETNE SANJE» — *10. t. m. so belčki imeli na Opčinah «proslavo stoletnice slovenskih taborov». Borbenost naših belčkov je po vsem svetu znana. Oni so «prvoboritelji» za... vse, kar si ljudstvo želi. Odkrili pa so nov način borbe, ki ima to «značilnost», da o tej borbi sovražnik prav nič ne ve. Predvsem govorimo o sovražniku slovenskega naroda, ki nas še vedno smatra za ničvredno rajo. Belčki pač pravijo, da so najdoslednejši borci za naše pravice, a sedaj poslušajte, kako se oni «borijo»:... «starejši smo pa sedeli ob kozarcu istrske malvazije, kramljali in se ob pogledu na našo zgodovinsko tranjavo Repentabor in na našo življenja polno mladino predali prijetnim sanjam in upom...» Tako se torej belčki «borijo» za slovenske pravice: s sanjami in upi. Za te sanje in upe pa se sovražniki našega naroda, našega jezika, naših šol in kulture, naše enakopravnosti z ostalimi narodi prav nič ne brigajo. Po drugi strani pa naše ljudstvo prepušča belčkom i sanje i upe, samo pa se bori za ono, za kar se belčki ne zmenijo.*

«PRESRECNI SMO...» — *Nekaj nenavadnega se je zgodilo. Ze drugič se je ljubljanska «Pravica» oglasila in «počastila» naš list. Spustila se je z nami v «diskusijo», čeprav smo «lažnivci najhujše vrste». Posvetila nam je članek srednje dolžine, da bi demantirala našo vest, da so titofašisti razstavljali na tržaškem velesejmu kinoprojektor znamke «Microtecnica» iz Milana. V svojih skopih vrsticah smo tudi navedli, da je nek delavec odkril to otročjo nesramnost in da je zato nastal škandal. Tudi «Primorski» je lepo objavil izjavo nekaterih čukov in kraljev. Oba lista pa se razborito jezita, ker pač zgleda, da tovarna «Iskra» izdeluje kinoprojektorje. Oba lista pa nista niti z besedico zanikala naše trditve, da je nastal škandal, ko je nek delavec spoznal v razstavljenem kinoprojektorju izdelek «Microtecniche» iz Milana. Mi smo titofašiste vprašali, kako je bilo s tem škandalom. Tega oni niso zanikali. Pomeni, da smo pisali resnico. In naj se toliko ne potegujejo, saj vemo tudi, da kranjske klobase, ki so jih na velesejmu tako «gostoljubno» delili, niso bile prav nič kranjske, marveč... tržaške.*

NJIHOVA PROTISLOVJA — *«Primorski» 17. t. m. je nek članek o angleški vladni politiki tako-le naslovil: «Protidelavska politika sindikalnih voditeljev v Angliji — Deakin predlaga prepoved KP; vlada grozi, da bo nastopila proti stavkam». Isti list z dne 19. t. m. pa piše: «Laburistična delegacija se zahvaljuje jugoslov. ljudstvu — Delegacijo je včeraj sprejel maršal Tito...» ki že dva tedna potuje po Jugoslaviji kot gost ljudske fronte». Nadalje: «Glede razgovorov s predstavniki ljudske oblasti se pripominja, da jih bodo proučili na prihodnji nacionalni konferenci laburistične stranke». Isti ljudje, torej, ki v Angliji predlagajo prepoved KP, nočejo zvišati plač, grozijo z ječami delavcem ter z nastopi proti stavkam so bili dva tedna po Jugoslaviji, so lepo žrli pri Titu, so se razgovarjali z vidnimi predstavniki titofašistične vlade in so najbrž tudi nekaj odnesli iz Jugoslavije. Jasno je, da je Tito s temi ljudmi sklenil protikomunistično zavezništvo. Se jasneje je tudi, da titofašisti odobravajo tudi ukrepe laburistov proti delavcem in demokratom. In če se ne motimo, so pred časom vprav najožji sodelavci Deakina, mednarodnega sindikalnega razbijača in voditelja razbijaške sindikalne mednarodne organizacije bili na obisku v Jugoslaviji in na vse pretege hvalili «titovski socializem». Torej, «come la magnemo»? Ali ne bi bilo bolje, da bi o «protidelavskih politikah itd». lepo molčali in se raje samo bahali s svojimi novimi laburističnimi zavezniki, ki se tako «odlikujejo» v protidelavskih in protikomunističnih ukrepih in koljejo skupno z Amerikanci korejske domoljube?*

IZ SAMATORCE

Nesreča ne počiva

V naši mali vasici sta se v tem mesecu pripetili kar dve nesreči, ki sta globoko presunili vse vaščane.

Dne 9. t. m. je 69-letni tov. Colja Ivan peljal z volom voz krompirja sorodnikom v Cerovlje. Na povratku pa je vol krenil v Prečniku do vaškega napajališča, voz se je pri tem precej nagnil in povzročil padec tov. Colje. Ponesrečencu sta takoj prihitela na pomoč dva vaščana iz Prečnika, ki sta ga spremila domov. Poklicali so zdravnika, ki je ugotovil tov. Colji težje poškodbe. Kljub temu pa se slednji zdravi doma.

Druga nesreča se je pripetila 12. t. m. Tov. Gruden Marija v vojočna št. 17 se je vračala z griča Sv. Lenarta, kjer je pasla živino in obenem pokosila nekaj sveže trave za krmo. Na ravni cesti, ki je vsa razorana od vsakovrstnih vojaških vozil pa je spodrsnila. Pri precej nesrečnem padcu je zadela z nogo ob koso, ki ji je povzročila globoko rano. Na njeno klicanje na pomoč so takoj prihiteli bližnji sosedje. Z nekim mimoidočim vojaškim avtom so jo nato prepeljali k zdravniku v Nabrežino, ki ji je obvezal rano ter jo nato prepustil domači oskrbi.

Danes, 30. t. m. ob 20. uri gostuje v Dolini dramska skupina z Opčin, ki bo uprizorila Finžgarjevo dramo v 4 dejanjih

«NASA KRI»

Jutri 1. okt. ob 20. uri pa bo ista dramska skupina uprizorila Gogoljevo komedijo v 5 dejanjih

«REVIZOR»

Obe prireditvi bosta na dvorišču tov. Kocjančiča Josipa.

Cene vstopnicam: odrasli 130, za otroke 50 lir.

IDELO V MESTU IN NA VASI

Jutri stopi v veljavo ukaz štev. 175 ZVU o povišku najemnine

Povišanje najemnin predstavlja novo breme za izčrpano delovno ljudstvo

Razpredelnica o novih poviških - Naj. pogodbe podaljšane do 31. 12. 1951 - Drugi povišek s 1. 1. 1951
Podzemski prostori oproščeni poviška - Ogorčenje prebivalstva - Tako se stanovanjska kriza ne rešuje

1. oktobra 1950 stopi v veljavo ukaz št. 175 VU, s katerim se določa povišanje najemnin in podaljšanje najemnih pogodb do 31. decembra 1951. Navedeni ukaz, ki je sestavljen iz 40 členov, je v celoti objavljen v zadnjem Uradnem listu ZVU.

Pri določanju poviška so razdelili stanovanjske hiše v štiri skupine. Povišek v odstotkih, ki jih navaja razpredelnica, se nanaša na nepremičnine, ki so bile dane v najem kot stanovanja, ali za profesionalno in rokodelsko delovanje.

1. skupina: nepremičnine, ki so bile dane prvič v najem pred 16. 4. 1934:
na legalni najemnini do 500 lir, ki jo je najemnik plačeval od 31. 12. 1947, znaša povišek 40%; na najemnin od 501 do 1000 lir, povišek 45%; na najemnini od 1001 do 2000 lir, povišek 60%; na najemnini preko 2000 lir, povišek 70%.

2. skupina: nepremičnine, ki so bile dane prvič v najem po 16. aprilu 1934:
na legalni najemnini do 500 lir, ki jo je najemnik plačeval od 31. 12. 1947, povišek 30%; na najemnini od 501 do 1000 lir, povišek 45%; na najemnini od 1001 do 2000 lir, povišek 55%; na najemnini preko 2000 lir, povišek 65%.

3. skupina: nepremičnine, ki so bile dane prvič v najem v razdobju od 31. 7. 1940 do 12. 3. 1941:
na legalni najemnini do 500 lir, ki jo je najemnik plačeval od 31. 12. 1947, povišek 25%; na najemnini od 501 do 1000 lir, povišek 35%; na najemnini od 1001 do 2000 lir, povišek 45%; na najemnini preko 2000 lir, povišek 50%.

4. skupina: nepremičnine, ki so bile dane prvič v najem v razdobju od 12. 3. 1941 do 18. 6. 1945:
na legalni najemnini do 500 lir, ki jo je najemnik plačeval od 31. 12. 1947, povišek 30%; na najemnini od 501 do 1000 lir, povišek 45%; na najemnini od 1001 do 2000 lir, povišek 55%; na najemnini preko 2000 lir, povišek 65%.

Skupna vsota najemnine s sedanjim poviškom pa se zniža za 20% v primerih, ki jih predvideva člen II; ukaza št. 54 z dne 23. 3. 1949.

Poviška so oproščena stanovanja najnižje vrste, posebno v podzemskih lokalih z enim samim prostorom, brez pritiklin, nadalje barake in šiiično.

Ukaz št. 175 določa nadalje, da se s 1. januarjem 1951. najemnine ponovno povišajo in tokrat za 1/3 od že povišane vsote, ki jo bo najemnik plačeval 31. 12. 1950.

Za nepremičnine, ki so bile dane prvič v najem v razdobju od 18. 6. 1945 do 28. 2. 1947 pa je dovoljen povišek do največ 10%. Pač pa ni dovoljen povišek s 1. 1. 1951 za nepremičnine ki so bile dane prvič v najem po 1. marcu 1947.

* * *

To je torej v glavnih obrisih izvleček ukaza št. 175, ki stopi v veljavo že jutri in čigar posledice bodo kot običajno predvsem v breme delovnemu ljudstvu. Sličen zakon o povišanju najemnin je bil izdan v Italiji meseca maja. Značilno je, da se je VU kaj kmalu odločila za razširitev tega zakona na STO. Nasprotno pa je VU, ko gre za razširitev italijanskih zakonov, ki bi prinesli delovnemu ljudstvu katere koli olajšave precej počasna.

Razumljivo je torej, da je zaradi novega povišanja najemnin zavladalo med prebivalstvom veliko ogorčenje. Postopno naraščanje cen osnovnim življenjskim potrebščinam, naglo širjenje brezposelnosti, postopno propadanje naše industrije, nepregledna vrsta ljudi brez stanovanja in kol zadnje, povišanje najemnin — to je posledica takozvane «zaupne» uprave našega ozemlja, kjer niso upravitelji smatrali za potrebno, da bi se o povišku najemnin posvetovali s predstavniki ES.

VU si prav gotovo ni zastavila vprašanja ali bo delavec lahko plačal nove poviške in kako bo preživljal družino s svojo borno plačo, od katere bo moral zopet odtrgati težke stotake ali celo tisočak za plačevanje povišane stanarine. Naši «zaupni» upravitelji niso pomislili, da se pereča stanovanjska kriza na ta način ne bo rešila, marveč se bo še poostrila. Hišni lastniki bodo imeli v bodoče še večje možnosti za izvajanje stanovanjskih izgonov in pospeševanje stanovanjskega črnoborzjanstva.

AKCIJA šovinističnih izvržkov

Kakor smo že pisali, zahtevajo slovenski prebivalci Zg. Kolonje otvoritev slovenske šole in otroškega vrtca. Ta zahteva pa je zelo neprijetna za nekatere ljudi fašistične miselnosti, ki se kopljejo v protislovenskem in protidemokratičnem besu demokristjanskih in drugih šovinističnih krogov. Nekateri znani šovinisti in «magna slavi», prvovrstni poklicni «zahodni kulturniki» krožijo po Zgornji Kolonji z neko resolucijo, s katero zahtevajo, naj bi se slovenska šola ne otvorila. Pozivamo naše ljudi, naj jih zmečejo skozi vrata in naj nam sporočijo imena, da jih postavimo na sramotni oder. Poleg tega pa vprašujemo višje šolske oblasti, če kaj vedo o teh podvigih neodgovornih elementov. Ne bi radi, da bi naše ljudstvo mislilo, da se za temi elementi skriva kaka podtalna organizirana akcija dobro znanih tržaških protislovenskih krogov. Prav tako ne bi radi, da bi naši ljudje mislili, da je v tej umazani zadevi vmešana tudi kaka višja šolska osebnost italijanske narodnosti.

Sekcija «Rinaldi» Zveze demokratičnih žena organizira tečaj za krojenje in vezenje, ki bo začel oktobra t. l. Vpisovanja se sprejemajo na sedežu v ul. Montecchi 6 ter na sedežu ZDZ, trg Ponterosso 6.

Titovsko izsiljevanje z invalidninami in podporami

Nadaljujejo se nesramne titofašistične špekulacije in izsiljevanja z invalidi in svojci padlih v NOB. Titofašisti sklicujejo v tem zadnjem času nekakšne «predkongresne sestanke invalidov», na katerih volijo «delegate» za »kongres», ki bo baje v Izoli.

Vsem, ki dobivajo ali so zaprosili za invalidnino, pošiljajo neka vabila za te sestanke. Na sestanke pa prihajajo razni titofašistični «modrijani», ki «poročajo» prisotnim ljudem o najrazličnejših zadevah ki se prav nič ne tičejo podpor.

Po «poročilu» pa volijo delegate za kongres in skoro vedno predlagajo ljudi, ki nočejo imeti opravka s titofašisti in njihovo zločinsko politiko.

Zanimivo je da predavatelji odločno pribijajo, da jugoslovanska vlada ni dolžna skrbeti za podpore slovenskim in italijanskim udeležencem NOB na ozemlju ki sedaj pripada Jugoslaviji Pravijo, da titofašistična vlada izplačuje podpore popolnoma prostovoljno. Njihov namen je očiten. Ker natolcujejo da jugoslovanska vlada ni prisiljena izplačevati podpor, skušajo izsiljevati invalide ali svojce padlih in jih držati pod svojim vplivom. Ako pa se kdo protivi vsiljevanju, mu prekinejo «prostovoljno» denarno podporo.

Evo zakaj imenujejo za delegate ljudi, ki z njimi nimajo prav nič kaj opraviti, a imajo vse pravice do denarne podpore. Ako bi se pa ti ljudje odrekli «časti» kongresa, bi jim titofašisti kratkomalo vzeli podporo.

Opozarjamo, torej, naše ljudi, naj ne nasedajo tem titofašističnim provokacijam, ker beograjska vlada MORA izplačati podpore invalidom in svojcem padlim. Ako tega ne stori, si samovoljno prilašča pravice, ki jih nima. Naj invalidi vprašajo titofašistične govornike, zakaj kupujejo po Trstu toliko stavb, avtomobilov in pohištva. Ali jim za to ne primanjkuje denarja?

TEDENSKI SINDIKALNI PREGLED

ŠE VEDNO NEREŠENO vprašanje pekovskih delavcev

SINDIKATI POSTAVILI PREDLOGE ZA POVIŠANJE PLAČ VRTNARJEM POGAJANJA ZA DELOVNO POGODBO NAMEŠČENCEV TRGOVSKE STROKE

Tudi ta teden je v ospredju vprašanje spora med pekovskimi delavci in njih delodajalci, ki še vedno vztrajajo v svoji trmi in tako ovirajo normalen potek pogajanj za zvišanje plač delavcem. Zastopniki pekovskih delavcev so se v ponedeljek ponovno sestali. Ob tej priliki so sprejeli potrebne sklepe za nadaljevanje borbe do končne zmage nad trdovratnostjo delodajalcev.

Urad za delo je v četrtek popoldne povabil zainteresirani stranki na sestanek.

Iz tehničnih razlogov pa ne moremo poročati o poteku sestanka.

V ponedeljek so sindikalni predstavniki predložili na merodajnih mestih zahteve po zvišanju mezd vrtnarjem, ki delajo bodisi v vrtih javnih, kakor tudi zasebnih ustanov. Za prihodnji ponedeljek je napovedan sestanek obeh strank. Želeti je, da bo prišlo do zaželenega zaključka.

Prihodnji petek pa se bodo ponovno sestali na Uradu za delo predstavniki obeh sindikalnih organizacij in Zveze trgovcev. Razpravljali bodo o sklenitvi nove delovne pogodbe.

Tržaška občinska uprava je napovedala, da bo pri plačah svojih nameščencev utrgala gotovo vsoto denarja, ki je potrebna za kritje zastankov prispevkov za socialnozavarovalni zavod INADEL. Omenjeni zastanki se nanašajo na bodo od 1. oktobra 1948 dalje. Povsem jasno, da bi na ta način občinski nameščenci in nameščenci javnih ustanov utrpeli dokajšnje pridržke na svojih plačah. Razumljivo je, da je zaradi tega prišlo do velikega nezadovoljstva med njimi. To nezadovoljstvo utegne povzročiti celo protestno stavko. Za ugodno rešitev zadeve so se ES resno zavzeli. Želeti je, da bi občinska uprava umaknila svoj sklep in tako preprečila nepotrebno škodo, ki bi nastala zaradi stavke.

TO SO SI tudi zaslužili

V sredo zvečer je dalo škedenjsko prebivalstvo titofašističnim firerjem dober nauk, ki ga z lahkoto ne bodo pozabili.

Pod pretvezo otvoritve neke razstave slovenske knjige so se pritepli v Skedenj vsi najvišji titofašistični funkcionarji, od Stoke do Babiča, Grozdane, poklicnega špijona Bortola Petronija in drugih. Cim je prebivalstvo zvedelo za ta nezaželeni obisk, se je v velikem številu zgrnilo okrog kino dvorane ter dalo duška svojemu docela upravičenemu ogorčenju. Moriicem in krvnikom jugoslovanskih narodov je javno in v obraz povedalo to, kar so si pač s svojim podlim in zločinskim delovanjem zaslužili. Protestna manifestacija je bila pač izraz ljudskega ogorčenja proti krvosesom, špijonom in moriicem ubogega ljuastva v Jugoslaviji in coni B.

Seveda skuša «Primorski», kot običajno prikazati upravičeno ljudsko jezo nad to fašistično zalego — kot šovinistični izpad proti slovenski kulturi. S potvarjanjem dejstev hoče pač prikriti sramoto, ki so jo doživeli fašistični voditelji v Škednju. Stevilno množico naziva «Primorski» kot «fašistične skvadriste». To si bo naše ljudstvo še posebej zapomnilo. Zakaj pa ni «Primorski» povedal, kaj je ljudstvo kričalo tem krvnikom jugoslovanskih narodov, ki so se trahopetno zabarikadirali v dvorano, kjer so nekateri morda celo prespali noč. Niti z besedico ni omenil svojih fašističnih voditeljev, ki jim je ljudstvo precej jasno povedalo, kam spadajo.

Kar se pa tiče «povezanosti» s policijo, o kateri čveka titovsko glasilo, pa naj omenimo le to, da je slednja aretirala dva tovariša, ki ju je izpustila šele na odločno množično zahtevo prisotnih.

AVTOBUSNEMU PODJETJU NA ZNANJE

Zakaj ne vozi avtobus tu v Samatorco

Se pred šestimi meseci so prebivalci Samatorce poslali «Kraškemu avtobusnemu podjetju» (Autovie Carsiche) prošnjo, da bi avtobus, ki vozi v vse vasi zgoniške občine, vozil tudi do Samatorce. Podjetje pa jim je odgovorilo, da bo ugodilo njihovi prošnji čim bo cesta za Samatorco popravljena.

Toda prebivalci Samatorce se s tem stališčem, ki ga je zavzelo avtobusno podjetje nikakor ne strinjajo. Dejstvo je, da so sedaj nekatere ceste zgoniške občine v precej slabem stanju, kot n. pr. cesta, ki pelje iz Saleža v Zgonik ter iz Zgonika v Gabrovec. Kljub temu pa avtobusni promet redno poteka. Pripomniti moramo še, da so ceste, ki peljejo v Samatorco sedaj v boljšem stanju kot ostale in prav zaradi tega ne predstavljajo niti najmanjše ovire za vožnje avtobusa v Samatorco.

S povoljno rešitvijo prošnje prebivalcev Samatorce, bi se slednjim prihranilo precej truda in zamude časa, ker morajo sedaj peš do Bajte, kjer je avtobusna postaja. Pri tem je treba še posebno upoštevati naše kmetice, ki nosijo težke košare na trg in bi se jim na ta način prihranilo ves sedanji nepotrebni trud in napor, posebno še sedaj ob slabem in deževnem vremenu.

Zaradi tega pričakujejo prizadeti prebivalci Samatorce, da bo ravnateljstvo avtobusnega podjetja vzelo ponovno v pretres njihove utemeljene želje ter jih tudi v najkrajšem času ugodno rešilo.

„Teden kulture in miru„ v P. D. "Škamperle„

V nedeljo 1. oktobra se začne «Teden kulture in miru», ki ga je organiziral PD «S. Skamperle». Spored nedeljskih manifestacij je naslednji:

Ob 9. uri brzoturnir v balinanju; ob 15.30 velik godbeni in pevski koncert; ob 20.30 lirični koncert, ki ga izvaja skupina prof. Botteghellija-Petrija.

Spored ostalih dni v tednu:

V ponedeljek 2. okt. ob 20.15 razstava del za natečaj — začetek turnirjev; v torek 3. ob 20.15 pestra kulturna prireditev; v sredo 4. ob 20.15 filmska predstava; v četrtek 5. ob 20.15 godbeni koncert; v petek 6. ob 20.15 dramska predstave; v soboto 7. ob 20.15 prireditev za otroke; v nedeljo 8. oktobra ob 19.30 zaključni zabavni večer z izvolitvijo «zvezde» in razdelitvijo nagrad.

Veselice in prispevki za "Mesec demokratičnega tiska"

Jutri se bodo v mestnih in podeželskih krožkih vrstile veselice in prireditve tiska, ki so žele vsako nedeljo obilo uspeha Ni dvoma, da bo tudi na jutrišnjih prireditvah udeležba polnoštevilna. Saj bo imelo naše ljudstvo izredno priliko, da preživi v zdravem demokratičnem vzdušju par prav prijetnih ur. Zato bodo nedvomno poskrbeli požrtvovalni prireditelji.

Kdor bo jutri pohitel v prijazni KRIŽ, bo imel priliko poslušati domači pevski zbor in godbo. V popoldanskih urah bo kriška godba krenila po vasi ter ob zvoku naših pesmi in koračnic privabila vaščane v vaško kino-dvorano, kjer bo nastopil kriški pevski zbor. Na prireditvi bosta kot gosta pozdravila udeležence tov. Gombač in Jaksetich. Po govorih pa bo prosta zabava in ples.

Tudi na PROSEKU bo družabni večer, kjer bosta pozdravila obiskovalce tov. Slavec in Radich.

KOLONKOVEC seveda noče izostati. Marljivi tovariši pripravljajo tamkajšnjemu prebivalstvu res prijeten družabni večer, ki bo nudil obilo zdravega razvedrila.

Lepa prireditev bo tudi v krožku «TOMAZIC», kjer si je prevzela nalogo komunistična mladina.

Kaj pa na Greti? V krožku «RAVBAR» nočejo biti zadnji. Zato bo tudi v tem krožku jutri zvečer brez dvoma dokaj živo in veselo razpoloženje.

V «ŠKAMPERLE» pri SV. IVANU pa bo jutri slovesna otvoritev «Tedna kulture in miru», čigar spored objavljamo na drugem mestu.

Poglejmo sedaj kako napreduje nabiranje prispevkov za «Mesec tiska». Tudi v tem pogledu imamo zadovoljive uspehe, čeprav je akcija še z polnem razmahu.

Celica Rinaldi 11.975, cel. Blažina 5.700, cel. Morgan 2.600, ženska celica 2.810, cel. Bazec 1.050, sekcija Pisoni 4.791, sek. Tomažič 4.350, sek. Pončane 4.795, sek. Curiel 9.795, sek. Lonjer-Podlonjer 15.684, sek. Križ pri Trstu 9.017, Sv. Vid. 5.395, Greta 8.319, VOM 3.930. Sv. Jakob 24.635, Montebello in Rocol 7.340, delavci ladjedelnice Sv. Marka 5.000, občinski delavci 9.070, Nabrežina 3.500, izkupiček stojnice na veselici pri Sv. Alojziju 4.600, delavci Tovarne strojev (F. M. S. A.) 37.310, izkupiček veselice tiska pri Sv. Jakobu 2.250, demokratične žene iz Milj 40.000, delavci in nameščenci ACEGAT 4.483, tovariši sek. Pečar 1.500, celica Starega mesta 700, Prosek 2.450, sek. Luxemburg 2.254, komunistična mladina 28.500, prebivalci Opčin 6.650, celica Sabadin 8.900, tovariši iz Skorklje 1.185; Sv. Ivan: tov. Fragiacomo 5.000, Gropaic Graziella 300, Meula Marija 500. Nadalje tov. Micheli Rodolfo 1.000 in tov. Federico 1.000, ženska celica Pončane 9.180. Sv. Ivan: celica Togliatti 2.885, cel. Luxemburg 2.425, celica Margotti 1.800, cel. Hlača 8.515, sekcija Opčine 2.971.

ZAČEL SE JE PROCES PROTI SKUPINI TIHOTAPCEV

IZ CONE B SO PRETIHOTAPILI 50 KVINTALOV AMERIKANSKIH CIGARET

Na zatožni klopi sedijo med drugimi, višji inšpektor finančnih straž Barbaro, 1 inšpektor, 2 narednika in 1 član CP - Kako poroča «Primorski»

V ponedeljek popoldne se je pred tržaškim okrožnim sodiščem začela razprava proti skupini tihotapcev tobaka, ki so skušali pretihotapiti iz cone B v Trst in nato v Italijo kar 50 kvintalov amerikanskih cigaret. Na zatožni klopi sedijo naslednji člani civilne policije, oz. finančne straže: višji inšpektor finančne straže Giuseppe Barbaro, inšpektor posebnega oddelka CID Alfredo Riosa, narednik CP Marino Lunardelli in Domenico Ariano ter policist Dario Antoni. Nadalje so obtoženi tudi zasebniki: Rodolfo Appiani, Domenico Pieri; v odsotnosti pa bodo sojeni Alberto Bello ter brata Rodolfo in Pietro Arsido.

Prvi je bil zaslišan Domenico Pieri, ki je dal soobtoženemu Appianiju na razpolago lastni kamion, ki mu je pripravil dvojno dno, kamor so nato skrili vtihotapljene cigarete. Ze iz njegove izpovedi je bilo takoj razvidno, da mora biti slednji dobro poučen o zadevi, kar pa ni tekom zaslišavanja izpovedal. Bolj fantastičen pa je bil zagovor inšpektorja Riose, ki je skušal prepričati sodišče, da se je udeležil tihotapstva, ker je hotel na ta način razkriti vso tihotapsko mrežo. Značilno pa je, da je bilo pri tem govora celo o špijonaži in političnem zaledju te afere. Riosa se sicer o tem ni jasno izrazil, ker mu je vpadel v zagovor odv. Poilucci. Pač pa je povedal, da mu je soobtoženi Lunardelli dejal, naj si nikar ne dela skrbi za izvedbo tihotapske akcije, ker jim finančne straže ne bodo v oviro, za to bo namreč poskrbela neka «visoka glava». Po aretaciji pa mu je soobtoženi Ariano povedal, da je «visoka glava» prav višji inšpektor finančne straže Barbaro.

Na naslednjih razpravah, ki so bile v torek in sredo je sodišče zaslišalo še ostale obtožence. Lunardelli in Ariano sta priznala, da sta se udeležila tihotapstva, ker sta bila v slabih finančnih razmerah. Ostali pa so skušali prevaliti krivdo eden na drugega. Najbolj vneto se je zagovarjal višji inšpektor finančne straže Barbaro, ki je zatrjeval, da je vršil edino le svojo dolžnost ter na dolgo priposedoval o zasledovanju osebnega avtomobila, v katerem so sedeli ostali obtoženci, ki so spremljali kamjon s tihotapskim tovorom. Nadalje so zaslišali številne priče iz vrst civilne policije, ki bi morale vsaj delno pojasniti vso afero. Toda tudi pričevanja niso v bistvu razčistila zapletenega položaja posameznih obtožencev.

V sredo zvečer je bila razprava odgodena na ponedeljek 2. oktobra.

Obtožence branijo: odvetnik De Marsico iz Rima, Poilucci, Antonini, Jacomuzzi, uradno pa odv. Fergula in Ferrero. Sodišču predseduje dr. Falchi, javni tožilec Grubissi.

To je v glavnem dosedanji potek procesa, kjer so zopet zapleteni člani toliko opevane «najboljše na svetu». Sicer ni to edinstveni in verjetno niti zadnji primer, da so si hoteli člani CP, zlorabljajoč svoj čin, na povsem lahek način zaslužiti lepe denarce. Toda vsa stvar ni samo v tem. Javno mnenje se upravičeno vprašuje ali so obtoženci, ki sedijo na zatožni klopi v resnici edini krivci. Dejstvo je, da so bile dosedanje izpovedi večine obtožencev precej nejasne. Neverjetno se nam dozdeva, da bi se tako širokopotezna tihotapska akcija lahko izvršila brez vednosti in morda celo sodelovanja še drugih osebnosti. Postavlja pa se obenem zanimivo vprašanje, kakšno vlogo igrajo pri tem tihotapskem škandalu, kjer gre za milijarde vrednosti, titofašistični krogi cone B in — zakaj ne — tudi cone A. Ali ni VUJA prav ničesar vedela o 50 kvintalih amerikanskih cigaret? Titofašistični «Primorski» je sicer obširno poročal o poteku procesa, vendar pa ni niti z besedico omenil, da so bile cigarete pretihotapljene prav iz cone B. Se bolj pa je značilen «strateški umik» nekaterih titovskih tržaških «gospodarstvenikov» iz Trsta in to še predno je prišel škandal v javnost. Ce bi se tihotapstvo posrečilo, bi bile titovske blagajne brez dvoma zopet dobro založene z novimi milijončki za «injekcije» krdelu titofašističnih plačanih špijonov, morilcev in tihotapcev.

24. t. m. sta se poročila tov. Kodrič Leda in Boris Sirk. Sekcija KP iz Sv. Križa in ostale demokratične organizacije želijo ob tej priliki novoporočencema obilo sreče in zadovoljstva. Voščilu se pridružuje uredništvo «Dela».

Zadeva sedeža v ul. Conti 11 je v pretresu

VU MORA POSKRBETI za pravično rešitev spora

Kakor smo že poročali, je preteklo soboto zapadel rok za sodnijski izgon ES iz sedeža v ulici Conti 11 Na pritisk ES in številnih protestov ki so jih delavci poslali VU, pa je ENAL v zadnjem trenutku pristal na podaljšanje tega roka do 15 oktobra t. l. Postavil pa je pogoje, da se morajo ES pismeno obvezati, da bodo prostore izpraznili v tem roku ter da dovolijo kontrolo prostorov kjer naj bi zastopnik ENAL-a in hišni lastnik na licu mesta ugotovila njihovo sedanje stanje. ES so prejeli pismo ENAL-a prav v času ko je bila na sedežu v ul. Conti velika prireditev v korist delavskega glasila «Unità operaia». S svojo številno udeležbo so delavci ponovno potrdili svojo navezanost na razredno organizacijo.

Enotni sindikati se vsekakor strinjajo, da izvrši hišni lastnik kontrolo prostorov ter so ga v tem smislu tudi pismeno obvestili. Pridržujejo pa si pravico do končnega odgovora, ki bi ga morali dati ENAL-u glede pismene obveze za izpraznitev prostorov.

S podaljšanjem roka za izpraznitev se je položaj vsekakor spremenil in je treba vso zadevo ponovno preučiti.

Dolžnost VU je torej, da poskrbi za pravično rešitev tega spornega vprašanja in sicer v smislu, da prina ES in njeni športni organizaciji DSZ pravico do sedeža v ul. Conti 11, ker je to edini razpoložljivi prostor za kulturno in športno izživljanje vseh njenih članov.

ČESTITKE tov. Vidaliju

V sredo 27. t. m. je tov. Vidali, generalni sekretar KP STO dopolnil 50 let. Ob tej priliki je priljubljeni voditelj delavskega pokreta prejel nešteto čestitk in voščil celic, demokratičnih organizacij ter delavcev iz tovarn in podjetij. Naj omenimo voščila komunistov in simpatizerjev Tovarne strojev, pristaniških delavcev in sekcije «Curiel». Za to priliko je Zveza demokratičnih žena STO darovala 7000 lir za demokratični tisk, ženski celici «Kneipp» in «Facchini» pa vsaka 1000 lir. Podsekcija ACEGAT «F. Visintin» pa je darovala 15.000 lir za sklad gradnje novega ljudskega doma.

Spominska svečanost v Trebčah

Ob obletnici postavitve spomenika padlim partizanom iz Trebč bo v nedeljo 1. oktobra ob 9. uri dopoldne spominska svečanost. Povorka z venci bo krenila s trga izpred cerkve na pokopališče, kjer je skupni grob trebenskih partizanov. Vabimo Trebence in okoličane k številni udeležbi. Nastopila bosta tudi domači pevski zbor in godba.

Ljudska prosveta

Dve lepi predstavi v Barkovljah

Dramska skupina z Opčin je gostovala v soboto 23. in nedeljo 24. septembra z dvema predstavama v Barkovljah na terasi pri Rumeni hiši. V soboto je bila uprizorjena Finžgarjeva štiridejanka «Naša kri» in v nedeljo Gogolja nadvse zabavna komedija «Revizor». Stevilno občinstvo se je zelo zabavalo ter ni moglo prehvaliti prizadevnosti in zmogljivosti openskih igralk in igralcev. Ob zaključku je zapuščalo predstavi z vidnim ganotjem in zadoščenjem.

Tudi prostor je precej primeren za predstave na prostem. Ko bodo izvršena še nameravana dela za dograditev stalnega odra in dvignjen zid ob cesti, bo to prijeten kotiček za predstave na prostem kjer se bodo lahko uprizarjale od zgodnje pomladi do pozne jeseni.

Ljudski oder z dramsko skupino «S. Skamperle» pripravlja izvirno slovensko igro, ki bo na sporedu Tedna kulture pri Sv Ivanu dne 6. oktobra ob 20. uri. Ker bo igra podana na nov svojstven način, vlada posebno med Svetoivanci precejšnje zanimanje.

* * *

V poročilu o poteku osrednje veselice demokratičnega tiska se nam je vrinila neljuba pomota. Pisali smo, da je pri Sv. Alojziju nastopil pevski zbor iz Podlonjerja. To pa ne odgovarja resnici, ker je pri Sv. Alojziju nastopil agilen in dobro ubran pevski zbor iz Lonjerja, ki je na veselici žel obilo odobravanja. Vodi ga mlad pevovodja Karel Cok mlajši, ki ima neprecenljive zasluge za uspehapolne nastope lonjerskih pevcev. Naj nam pridni Lonjerci oproste za neljubo pomoto.

TEDENSKI KOLEDARČEK

Sobota 30. Hieronim
Nedelja 1. oktober Remigij
Ponedeljek 2. Angeli V.
Torek 3. Terezija
Sreda 4. Frančišek (Zadnji krajec ob 8.53)
Cetrtek 5. Placid
Petek 6. Bruno
(Povprečna dolžina dneva ur 11.30)

VREMENSKI PREGOVOR

Če se zgodaj selijo ptiči bo huda zima o božiči

ZGODOVINSKI DNEVI

30. 9. 1942. je bil v Vipavski dolini ustanovljen prvi partizanski bataljon Simona Gregorčiča.
30. 9. 1944. je prestopila Rdeča armada jugoslovansko mejo pri Negotinu.
1. 10. 1943. je bilo prvo zasedanje Zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju.

RADIO

TRST II.
Val. dol. 343,9

SOBOTA: 13. Slovenski narodni motivi - 13.20 Salonski orkester - 18.30 Oddaja za najmlajše - 19. Iz slovanskega opernega sveta - 20.30 Programski periskop - 21. Sobotni večer - 22 Koncert pestre glasbe.

NEDELJA: 8.45 Slovenski narodni motivi - 9. Kmetijska oddaja - 11.30 Aktualnosti - 12. Od melodije do melodije - 13. Glasba po željah - 16. Ponovitev - 18.30 Oddaja za najmlajše - 20.30 Slovanska glasba - 21. Z domače knjižne police..

PONEDELJEK: 13.30 Ruske narodne pesmi - 19. Filmski trak - 20.10 Smetanove skladbe - 21. Vokalni koncert Renata Kodermaca - 21.40 Cajkovski: Simfonija št. 4. v F-Molu.

TOREK: 13. Glasba po željah - 19. Mamica pripoveduje - 20. Evropski variete - 21. Vzori mladini - 21.30 Brahms: Simfonija št. 1. v C-Molu.

SREDA: 18.36 Vaški motivi - 19. Zdravniški vedež - 21. Vokalni kvartet Veseli bratci - 21.30 Simfonični koncert.

CETRTEK: 13.10 Sramel izvaja slovenske narodne, vmes poje pevski duet - 19. Slovenščina za Slovence - 21. Radijski oder nato Pestra glasba.

PETEK: 13. Glasba po željah - 18.45 Slovenski motivi - 20.10 Violinski koncert prof. Karla Sancina - 20.30 Tržaški kulturni razgledi - 21. Mojstri besede.

Šolske vesti

Danes ob 12. uri se zaključi vpisovanje v vse razrede slovenskih osnovnih šol v Trstu, in sicer:

a) za šolo pri Sv. Jakobu v ul. Scuole Nuove št. 12, I.
b) za šolo v. ul. Donadoni na šoli v ul. Donadoni.
c) za šolo v ul. Sv. Frančiška na novi šoli v ul. S. Francesco št. 42 in ne na prejšnji šoli v ul. S. Francesco št. 25.

Kot že objavljeno morajo otroci, ki se vpišejo v prvi razred predložiti rojstni list, izpričevalo o cepljenju proti kozam in izpričevalo očesnega zdravnika.

* * *

**Dne 25. septembra se je zaključilo vpisovanje v vse srednje šole in tečaje v Trstu in tržaški okolici